

Tomaž Teropšič

Brežiški teritorialci v luči zgodovine

Portreti

Življenjepisi brežiških teritorialcev, slovenskih bojnikov
Zbornik vojaških življenjepisov II

Izdano ob 33. letnici Osamosvojitvene vojne Slovenije leta 1991 v Posavju
Ljubljana 2024

ZALOŽBA INŠTITUTA ZA NOVEJŠO ZGODOVINO

Odgovorna urednica dr. Mojca Šorn
Založnik in Inštitut za novejšo zgodovino
izdajatelj
Zanj dr. Andrej Pančur

Tomaž Teropšič
BREŽIŠKI TERITORIALCI V LUČI ZGODOVINE.
Portreti. Življenjepisi brežiških teritorialcev,
slovenskih bojevnikov. Zbornik vojaških življenjepisov II

Recenzenti Ernest Breznikar
Vasilije Maraš
mag. Daniel Siter

Jezikovni pregled Polonca Kekec

Prevodi Studio S.U.R.

Oblikovanje Barbara Bogataj Kokalj
Maša Bogataj

Slikovno gradivo Člani poveljstva 25. ObmŠTO se dogovarjajo o premiku na
na ovitku vojno poveljniško mesto. Brežice, Dom Teritorialne obrambe,
27. junij 1991. Foto: Črtomir Čargo
Pomnik Osamosvojitvene vojne Slovenije leta 1991 v Posavju.
Avtor je Alojz Konec, pobudo zanj pa je dal dr. Tomaž Teropšič.
Brežice, 22. oktober 1991. Foto: Tomaž Teropšič

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 198651395

ISBN 978-961-7104-37-0 (PDF)

© 2024, Inštitut za novejšo zgodovino

Brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela in njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, hkrati s fotokopiranjem, tiskanjem in shranitvijo v elektronski obliki, v okviru določil o avtorski in sorodnih pravicah.

Zbornik posvečam brežiškim teritorialcem, slovenskim bojevnikom

Leta naporov, usposabljanj, vojaških urjenj ter zagotavljanja materialnih razmer za delovanje in dvigovanje bojne pripravljenosti enot in štabov Teritorialne obrambe Slovenije so leta 1991 končno obrodila bogate sadove. Investicija v teritorialno obrambo-oboroženo silo slovenskega naroda se je ob koncu prejšnjega stoletja in tisočletja pokazala kot ena najboljših in učinkovitih investicij slovenskega naroda v vsej njegovi zgodovini. Teritorialna obramba je ob minimalnih izgubah uspešno vojaško obranila Slovenijo in postala ena najuspešnejših organizacij v zgodovini Slovencev. Svoje poslanstvo je v celoti izpolnila. S tem si je trajno zagotovila odlično mesto na spoštljivi lestvici narodovega spomina. Spomin nanjo bo morda sčasoma rahlo obledel, a hvalevredna dejanja bodo ostala trajno zapisana v narodovi zgodovini.

Vsebina

Predgovor	6
Foreword	8
Vpogled v zgodovino TO občine Brežice	10
An Insight into the History of the Territorial Defence of the Municipality of Brežice	14
Portreti brežiških teritorialcev	19
<i>Silvester Jeršič</i>	20
<i>Stanislav Zlobko</i>	28
<i>Franc Kene</i>	37
<i>Jožica Stajić</i>	44
<i>Jernej Molan</i>	50
<i>Mitja Teropšič</i>	57
<i>Tomaž Teropšič</i>	65
<i>Josip Bostič</i>	73
<i>Vasilije Maraš</i>	80
<i>Robert Fink</i>	87
Iz avtorjevega albuma	93
Posavska osamosvojitvena literatura	115
Recenzije	117
<i>Ernest Breznikar: Portreti brežiških teritorialcev</i>	118
<i>Vasilije Maraš: Brežiški teritorialci – slovenski domoljubi</i>	119
<i>Daniel Siter: Brežiški teritorialci v luči zgodovine: Portreti</i>	120
Imensko kazalo	122

Predgovor

Pred časom sem zapisal, da živimo v času, v katerem močnejše države (države z velikim številom prebivalstva) širijo svojo politično in ekonomsko vladavino nad šibkejšimi (države z manjšim številom prebivalstva). V najširšem pomenu gre za sodobni imperializem »velikih« držav, ki so bile še v bližnji preteklosti kolonialistične velesile. Zaradi takšnega načina razmišljanja in delovanja »velikih,« se je maloštevilni slovenski narod v preteklosti upiral in v 20. stoletju trikrat uspešno opravil izpit iz obrambe domovine. **Pri tem so veliko breme nosili hrabri slovenski bojevniki in njihovi častniki, ki so jih uspešno vodili.** Nazadnje so se slovenski bojevniki izkazali v slovenski osamosvojitveni vojni leta 1991. Uspešen spopad s številčnejšo in bolje oboroženo Jugoslovansko ljudsko armado je bila pomembna bojna šola slovenske vojske. V njej je prišlo do polnega izraza sodelovanje vojske, milice in civilnih struktur z narodom. Slovenski narod je bil v osamosvojitvenem obdobju enoten in tudi zato je osamosvojitvev pozitivno dejanje, ki uživa status cenjene vrednote.

Pomena kulturne dediščine se Slovenci in Slovenke zavedamo in smo nanjo upravičeno ponosni, saj je temelj identitete in kulturne pestrosti Slovenije. Pa vendar, pešanje zgodovinskega spomina, spodbujeno z globalizacijo in potrošniško miselnostjo, je naša stalnica. Na to dejstvo je treba nenehno opozarjati in ukrepati v skladu s svojimi zmožnostmi in sposobnostmi.

Osnova elektronske monografije je deset življenjepisov brežiških teritorialcev in teritorialk. Vsak življenjepis obsega besedilo in deset različnih, v glavnem barvnih fotografij, ki so dobro dokumentirane, kar daje knjigi dodatno strokovno težo in vsečnost. Posebnost knjige je poglavje z naslovom Iz urednikovega albuma, kjer so zbrani dodatni foto portreti brežiških teritorialcev in fotografije predmetov (orožje, uniforme in dokumenti) iz vojnega leta 1991. Omenjeno gradivo je le majhen del izjemno obsežne zbirke, ki jo z načrtnim terenskim delom ustvarjam že več kot trideset let.

V monografiji sem osvetlil življenje nekaterih vojaških osebnosti, ki so močno zaznamovale zgodovino Teritorialne obrambe občine Brežice in vojno v letu 1991 v Posavju in Sloveniji. To so ljudje, ki so ustvarjali zgodbo o uspehu teritorialne obrambe, ene najuspešnejših organizacij v slovenski zgodovini. Teritorialna obramba je, ob pomoči slovenskega naroda, v celoti izpolnila svoje poslanstvo in ubranila dosežke osamosvojitvenih procesov. Zato je slovenski narod lahko upravičeno ponosen na svojo vojsko.

Vsaka organizacija je močna, kot so močni, dejavni in uspešni njeni posamezniki. V teritorialni obrambi je delovalo veliko uspešnih posameznikov, tako na vojaškem področju kot v civilnem življenju. Objavljeni življenjepisi to samo še dodatno potrjujejo, saj nam z objavljenim gradivom ponujajo dragocen vpogled v življenje in delo posameznikov, ki so izstopali in za seboj pustili vidno sled na vojaškem in civilnem področju.

Zavedam se, da imam v življenju srečo. Sreča je tudi v tem, da imam pri svojem delu redek privilegij, da lahko javnosti, na osnovi široko zbranega in ovrednotenega gradiva, predstavljam svoj pogled na bogato vojno in vojaško dediščino, s katero se ukvarjam že ves svoj delovni čas. Ponosen sem, da bo zbrano in objavljeno gradivo služilo slovenskemu narodu tudi po več desetletjih za ohranjanje in prebujanje narodove zavesti.

Pri objavi e-knjige mi je veliko ljudi pomagalo z gradivom in koristnimi nasveti. Vsem iskrena hvala. Posebna zahvala velja Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani, direktorju dr. Andreju Pančurju in odgovorni urednici založbe dr. Mojci Šorn, ki sta to delo sprejela v program ustanove ter Mihaelu Ojsteršku, ki je besedilo pretvoril v elektronsko obliko. Zahvala velja še vsem tistim, ki so mi tako ali drugače pomagali pri nastanku elektronske monografije.

Foreword

A while ago, I wrote that we live in a time when the stronger countries (those with large populations) seek to expand their political and economic dominance over the weaker ones (those with smaller populations). In the broadest sense, we are witnessing a modern imperialism of the “big” countries that used to be colonial powers not so long ago. In the past, such reasoning and actions of the “great countries” have resulted in the resistance of the small Slovenian nation, which successfully defended its homeland three times in the 20th century. **The heavy burden was borne by the brave Slovenian warriors and their officers, who led them successfully.** The Slovenian fighters last distinguished themselves during the Slovenian Independence War of 1991. Mounting a successful resistance against the larger and better-armed Yugoslav People’s Army represented a crucial combat experience for the Slovenian Army. During this conflict, the full cooperation between the military, militia, civilian structures, and the people manifested itself thoroughly. During the independence struggle, the Slovenian nation remained united, which is why Slovenian emancipation is a positive action perceived as a cherished value.

The Slovenian citizens are aware of the significance of their cultural heritage and rightfully proud of it, as it represents the foundation of the Slovenian identity and cultural diversity. And yet, the erosion of the historical memory, fuelled by globalisation and consumerism, is an everyday occurrence. This fact must be constantly underlined and mitigated to the best of our abilities and capacities.

The present digital monograph is based on ten biographies of Slovenian Territorial Defence members from Brežice. Each biography consists of text and ten (mostly colour) photographs. These are thoroughly documented, making the book exceedingly professional and appealing. A special feature of the monograph is the chapter titled From the Editor’s Album, containing additional photographic portraits of the Territorial Defence members from Brežice and photos of objects (weapons, uniforms, and documents) from the

1991 war. These materials represent only a minor part of a very extensive collection that I have been assembling through deliberate fieldwork for over thirty years.

The present monograph highlights the lives of certain military personalities that strongly influenced the history of the Territorial Defence of the municipality of Brežice and the 1991 war in the Posavje region and Slovenia in general. These individuals contributed to the success story of the Territorial Defence, one of the most successful organisations in Slovenian history. With the assistance of the Slovenian people, the Territorial Defence completely fulfilled its mission and defended the achievements of the Slovenian independence processes. Thus, the Slovenian nation can definitely be proud of its army.

Every organisation is only as strong, active, and successful as its members. Many successful individuals have worked in the framework of the Territorial Defence, both in the military and civilian spheres. The published biographies only confirm this further by providing valuable insight into the lives and work of the individuals who distinguished themselves and contributed visibly to the military and civilian spheres.

I am very fortunate to have the rare privilege of being able to present to the public, based on a diverse collection of thoroughly evaluated materials, my outlook on the abundant war and military heritage that I have focused on throughout my working life. I am proud that the collected and published materials can serve the Slovenian nation even after many decades and contribute to the preservation and awakening of the national consciousness.

During my work on this e-book, many people have assisted me with materials and provided helpful tips. I would like to extend my sincerest thanks to them all, especially the Institute of Contemporary History in Ljubljana, its director Dr Andrej Pančur, and the editor-in-chief of its publishing house Dr Mojca Šorn, who have included my work in the institution's programme, as well as to Mihael Ojsteršek, who has converted the text into electronic form. I would also like to thank all those who have helped me in the creation of this digital monograph in one way or another.

Vpogled v zgodovino Teritorialne obrambe občine Brežice

Teritorialna obramba Slovenije je v letih 1968–1991 prehodila pot od rezervne vojske in druge komponente Oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije, namenjene za primer vojne in ogrožanja slovenskega naroda od zunaj, do oborožene sile slovenskega naroda in državne vojske, ki je leta 1991 uspešno vojaško zavarovala plebiscitarno odločitev Slovencev o samostojnosti in neodvisnosti ter zmagala v vojni proti Jugoslovanski ljudski armadi.

Od leta 1968 do leta 1974 so se nazivi za TO spreminjali. V dokumentih so zapisani nazivi, kot so: partizanske enote, enote teritorialne obrambe, partizanske teritorialne enote in teritorialne partizanske enote.

Leto 1975 je eno od pomembnejših prelomnih let pri razvoju teritorialne obrambe. Zvezni zakon o ljudski obrambi je določil, da oborožene sile Jugoslavije tvorijo enotno celoto in so organizirane v formacije JLA in TO. Teritorialna obramba je postala najširša oblika organiziranja splošnega ljudskega odpora in z njenimi oboroženimi enotami je bila pokrita celotna država. Teritorialno obrambo so sestavljali štabi, enote in zavodi.

Po preureditvi teritorialne obrambe v Sloveniji aprila 1975 je bil z odlokom Skupščine občine Brežice ustanovljen občinski štab (OŠTO), kot poseben organ za delovanje v miru in vojni. OŠTO je postal vojaško strokovni organ, ki je vodil in združeval vse enote teritorialne obrambe na območju občine Brežice ter bil odgovoren za njihovo mobilizacijsko in bojno pripravljenost. Odgovoren je bil tudi za operativno načrtovanje in usklajevanje operativnih načrtov enot teritorialne obrambe z načrti drugih subjektov ljudske obrambe na območju občine, krajevnih skupnosti, organizacijami združenega dela in sosednjimi občinami.

Med drugim je OŠTO opravljal naslednje naloge: načrtoval razvoj in opremljanje vseh vojnih enot TO, načrtoval in izvajal vzgojo ter urjenje po posebnih načrtih, izdeloval vojne načrte, letne in srednjeročne načrte razvoja in usposabljanja enot in štabov TO ter skrbel za popolnitev in materialno oskrbo enot TO z nalogo zagotavljanja stalne bojne pripravljenosti. Po vojaški liniji poveljevanja je bil štab podrejen Pokrajinskemu štabu Teritorialne obrambe (PŠTO) Zahodno štajerske pokrajine s sedežem v Celju, po civilni liniji vodenja pa Skupščini občine Brežice. V TO občine je bilo razporejenih nekaj več kot 800 teritorialcev ali 3,3 % prebivalstva.

Komandant OŠTO Brežice je bil (po mirnodobni formaciji) med letoma 1975 in 1979 Ignac Regovič. Slednji je bil po vojni razporeditvi tudi komandant TO občine Brežice, Mitja Teropšič pa načelnik štaba. Slednji je bil nato med letoma 1980 in 1991 drugi in zadnji komandant OŠTO Brežice.

Gradnja stavbe novega sedeža OŠTO Brežice, ki se je začela leta 1979, je bila leta 1980 končana. OŠTO se je maja preselil v novo stavbo na Titovi cesti 15, zraven postaje milice. Sedež štaba TO je bil neuradno imenovan Dom Teritorialne obrambe Brežice. S preselitvijo v nove prostore so se razmere za delo bistveno izboljšale in s tem so bili zagotovljeni odlični pogoji za nadaljnji razvoj celotne TO občine Brežice, kar se je nedvomno pokazalo v Osamosvojitveni vojni Slovenije leta 1991.

V letih 1980–1990 je Teritorialna obramba občine Brežice dosegla največji razvoj. Na različnih vojaških vajah, na katerih so sodelovale tudi enote JLA, so bile vojne enote TO občine Brežice vedno pozitivno in visoko ocenjene. Na vaji bojne pripravljenosti, ki jo je Republiški štab TO SRS izvedel leta 1989, je bila TO občine Brežice ocenjena z visoko prav dobro oceno, kar je bila ena višjih ocen v takratnih Oboroženih silah Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Leto 1990 je bilo leto velikih družbenih sprememb v Sloveniji, ki so imele velik vpliv na teritorialno obrambo občine. To je bil čas, ko so se v Sloveniji začeli ključni procesi za vojaško osamosvojitve. Pod pretvezo varnega skladiščenja na PŠTO Posavja, je OŠTO Brežice 16. maja 1990 prejel ukaz za oddajo orožja TO občine Brežice v garnizijo JLA Cerklje. Oddajo orožja in streliva so brežiški teritorialci razumeli kot poizkus razorožitve Teritorialne obrambe občine Brežice. Ukazu so se uprli in tako so v skladišču v Brežicah ostali vse orožje, strelivo in vsa oprema vojaških rodov. Šlo je za skoraj 800 kosov lahkega pehotnega orožja, protioklepnega orožja in orožja za podporo ter več kot 272 tisoč kosov pehotnega streliva.

V začetku septembra 1990 je bilo oblikovano vodstvo Manevrske strukture narodne zaščite občine Brežice. Mitja Teropšič je bil imenovan na dolžnost načelnika Občinskega štaba narodne zaščite. Namestnika in pomočnike je našel v sodelavcih iz stalne sestave štaba TO. Izdelali so konkretne načrte operativnega in neposrednega zavarovanja organov oblasti in objektov posebnega

pomena. Kot oborožena in udarna jedra so oblikovali devet operativnih skupin narodne zaščite. Skupaj je bilo razporejeno 163 teritorialcev, predvsem iz vrst rezervnih častnikov, podčastnikov in vojakov. Od septembra do oktobra 1990 so organizirali dvanajst tajnih lokacij po celotni občini Brežice, kamor so prepeljali in shranili večino sodobnega orožja in streliva. Skoraj devet mesecev, do začetka vojne leta 1991, je bilo orožje in strelivo shranjeno na tajnih lokacijah, ko je bilo znova prevzeto in dodeljeno mobiliziranim vojnim enotam TO, ki so sodelovale v osamosvojitveni vojni.

V vojni in bojih v Brežicah, Posavju in na Dolenjskem so bile posebej izpostavljene naslednje vojne enote teritorialcev iz Brežic: 174. protidiverzantski vod TO, ki je sodeloval v boju na Medvedjeku in v Krakovskem gozdu, Intervencijski vod TO, ki je sodeloval v boju v Rigoncah, in 110. jurišni odred TO, ki je branil mesto Brežice in sodeloval v boju pri Prilipah. Pri izvajanju dejavnih operativnih nalog varovanja objektov in smeri ter nalog varovanja nove državne meje pa so sodelovali: 135. protidesantna četa TO z dodanim zaščitnim vodom ukinjenega PŠTO Posavja, Jurišni odred za posebne namene TO, Zaščitni vod OŠTO in 67. četa TO. Pripravljenost in še posebej večkrat preverjena usposobljenost vojnih enot Teritorialne obrambe občine Brežice je bila potrjena v vojni leta 1991 z uspešnimi boji z bojnimi enotami sovražne Jugoslovanske ljudske armade v Brežicah, Posavju in na Dolenjskem.

Leta naporov, usposabljanj, vojaških urjenj ter zagotavljanja materialnih razmer za delovanje in dvigovanje bojne pripravljenosti enot in štabov Teritorialne obrambe Slovenije so leta 1991 končno obrodila bogate sadove. Investicija v teritorialno obrambo-oboroženo silo slovenskega naroda se je ob koncu prejšnjega stoletja in tisočletja pokazala kot ena najboljših in učinkovitih investicij slovenskega naroda v vsej njegovi zgodovini. Teritorialna obramba je ob minimalnih izgubah uspešno vojaško obranila Slovenijo in postala ena najuspešnejših organizacij v zgodovini Slovencev. Svoje poslanstvo je v celoti izpolnila. S tem si je trajno zagotovila odlično mesto na spoštljivi lestvici narodovega spomina. Spomin nanjo bo morda sčasoma rahlo obledel, a hvalvredna dejanja bodo ostala trajno zapisana v narodovi zgodovini.

An Insight into the History of the Territorial Defence of the Municipality of Brežice

Between 1968 and 1991, the Slovenian Territorial Defence went from being a reserve army and a component of the Armed Forces of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, intended to operate in case of war and external threats to the Slovenian nation, to an armed force of the Slovenian nation and a state army, which successfully secured the plebiscitary decision of Slovenians regarding their independence and sovereignty in 1991 and won the war against the Yugoslav People's Army.

The names of this organisation kept changing between 1968 and 1974. The relevant documents include designations such as partisan units, territorial defence units, partisan territorial units, and territorial partisan units.

1975 was one of the most crucial turning points in the development of the Territorial Defence. At that point, the Federal Act on People's Defence stipulated that the armed forces of Yugoslavia formed a single whole and were organised in the formations of the Yugoslav People's Army and the Territorial Defence. The Territorial Defence became the broadest form of organising the general people's resistance, and its armed units covered the entire country. It consisted of Headquarters, units, and institutes.

After the reorganisation of the territorial defence in Slovenia in April 1975, the Municipal Headquarters, as a special body for peacetime and wartime operations, was established with a decree of the Assembly of the Municipality of Brežice. The Municipal Territorial Defence Headquarters became a professional military body that managed and brought together all of the territorial defence units in the municipality of Brežice and was responsible for their mobilisation and combat readiness. It was also in charge of the operational planning and coordination of the operational plans of the Territorial Defence units with those of other defence entities in the territory of the municipality, the local communities, associated labour organisations, and neighbouring municipalities.

The tasks of the Municipal Territorial Defence Headquarters included the planning of the development and outfitting of all Territorial Defence military units; organisation and implementation of education and training according to specific plans; preparation of war strategies and annual and medium-term plans for the development and training of the Territorial Defence units and

personnel; and the replenishment and material supply of the Territorial Defence units to maintain constant combat readiness. In the military chain of command, the Headquarters was subordinated to the Regional Territorial Defence Headquarters of the western Štajerska region based in Celje, while in the civilian line of command, it answered to the Assembly of the Municipality of Brežice. Just over 800 individuals, or 3.3 % of the population, were included in the municipal Territorial Defence.

Between 1975 and 1979, the Commander of the peacetime formations of the Brežice Municipal Territorial Defence Headquarters was Ignac Regovič. In the framework of the wartime formations, the latter was also the Commander of the Territorial Defence of the Brežice municipality, while Mitja Teropšič was the Chief of Staff. Between 1980 and 1991, Teropšič was also the second and last Commander of the Brežice Municipal Territorial Defence Headquarters.

The construction of the new headquarters of the Brežice Municipal Territorial Defence, which had started in 1979, was completed in 1980. In May, the Headquarters moved to a new building at 15 Titova street, next to the police station. Informally, the Territorial Defence Headquarters were called the Brežice Territorial Defence Home. The relocation to the new premises resulted in a considerable improvement in the working conditions and ensured excellent foundations for the further development of the entire Territorial Defence of the Brežice municipality. This was amply demonstrated during the Slovenian Independence War of 1991.

From 1980 to 1990, the development of the Territorial Defence of the Brežice municipality was at its peak. At various military exercises in which the Yugoslav People's Army units also participated, the military units of the Brežice Territorial Defence were always positively and highly evaluated. During a combat readiness exercise conducted by the Republic Headquarters of the Territorial Defence of the Socialist Republic of Slovenia in 1989, the Territorial Defence of the Brežice municipality received one of the higher ratings of the entire Armed Forces of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia at the time.

1990 was a year of profound social changes in Slovenia, which had a significant impact on the municipality's Territorial Defence. This was the time when

the crucial processes to ensure military independence began in Slovenia. On 16 May 1990, under the pretext of safe storage at the Posavje Regional Territorial Defence Headquarters, the Brežice Municipal Territorial Defence Headquarters received an order to hand over the weapons of the Brežice municipality to the Yugoslav People's Army garrison in Cerklje. The Brežice Territorial Defence members perceived the handover of weapons and ammunition as an attempt to disarm the local Territorial Defence. They refused the order, so all the weapons, ammunition, and military equipment remained in the warehouse in Brežice. This included nearly 800 light infantry weapons, anti-tank and support weapons, and more than 272 thousand rounds of infantry ammunition.

At the beginning of September 1990, the leadership of the Manoeuvre Structure of National Defence of the Municipality of Brežice was established. Mitja Teropšič was appointed as the Chief of the Municipal National Defence Headquarters. He selected his deputy and assistants from among his colleagues from the permanent staff of the Territorial Defence Headquarters. Concrete plans for the operational and direct protection of the authorities and installations of special importance were drawn up. The armed and strike force units were organised in the form of nine operational National Defence groups. A total of 163 Territorial Defence members were deployed, mainly from the ranks of reserve officers, non-commissioned officers, and soldiers. Between September and October 1990, twelve secret locations, where most of the modern weapons and ammunition were transported and stored, were established throughout the municipality of Brežice. For almost nine months – until the outbreak of war in 1991 – the weapons and ammunition were stored there, after which they were reclaimed and reassigned to the mobilised military units of the Territorial Defence participating in the Independence War.

The following Territorial Defence units from Brežice distinguished themselves during the war and the battles in Brežice and the regions of Posavje and Dolenjska: the 174th Counter-Sabotage Platoon of the Territorial Defence, which fought in the battles of Medvedjek and Krakovski forest; the Intervention Platoon of the Territorial Defence, which participated in the battle at Rigonce; and the 110th Assault Detachment of the Territorial Defence, which defended the city of Brežice and took part in the battle at the village of

Prilipe. Meanwhile, the following units participated in the active operational tasks of securing various facilities, transport routes, and the new state border: the 135th Anti-Landing Company of the Territorial Defence with the attached protection platoon of the disbanded Posavje Regional Territorial Defence Headquarters; the Special Assault Detachment of the Territorial Defence; the Protection Platoon of the Municipal Territorial Defence Headquarters; and the 67th Company of the Territorial Defence. During the 1991 war, the readiness and especially the repeatedly tested competence of the military units of the Territorial Defence of the Brežice municipality was confirmed in the successful battles against the combat units of the hostile Yugoslav People's Army in Brežice and the Posavje and Dolenjska regions.

Many years of efforts, training, military exercises, and ensuring the material conditions for the operations and combat readiness of the Slovenian Territorial Defence units and staff finally paid off in 1991. At the end of the previous century and millennium, the investment in the Territorial Defence – the armed forces of the Slovenian nation – proved to be one of the best and most effective investments of the Slovenian nation in its entire history. With minimal losses, the Territorial Defence successfully defended Slovenia and became one of the most successful organisations in Slovenian history. By fully accomplishing its mission, it secured a permanent place of distinction for itself in the memory of the Slovenian nation. The memory of the Slovenian Territorial Defence may fade slightly with time, but its commendable deeds will remain etched in the nation's history.

Portreti brežiških teritorialcev

Silvester Jeršič

(* 25. december 1942, Maribor)

Rodil se je mami Zlati Savnik in očetu Mihaelu Jeršiču. Osnovno šolo je obiskoval v Skopicach, nižjo gimnazijo pa je končal leta 1957 v Brežicah. Nato je šel za trgovskega vajenca v Kmetijsko zadrugo Brežice, kjer se je leta 1960 tudi zaposlil. Šolanje je nadaljeval na večerni šoli oddelka za odrasle Ekonomske srednje šole Novo mesto v Brežicah. Tu je spoznal sošolko Marijo in se leta 1963 z njo poročil. Tega leta se je vpisal na Višjo komercialno šolo v Mariboru kot izreden študent, leta 1971 diplomiral in si pridobil naziv ekonomist.

Silvester Jeršič, portret
pitomca pehotne šole
za rezervne oficirje
Jugoslovanske ljudske
armade, Bileća, 1965.
(Osebni arhiv S. Jeršič)

Po odsluženju vojaškega roka, se je zaposlil pri trgovskem podjetju Petrol v Brežicah. Najprej je delal na bencinski črpalki, nato je postal referent za bencinske servise na območju enote Brežice. Leta 1980 je postal direktor Petrol TOZD Brežice, ki je pokrival devet občin, s 30 bencinskimi servisi in 250 zaposlenimi. Po vojni se je Petrol reorganiziral, Silvester Jeršič pa je postal upravnik enote v Brežicah, kjer se je leta 1999 upokojil.

Stažisti JLA v družbi komandanta kasarne. Prvi z desne je pitomac vodnik Silvo Jeršič. Na Avali v Srbiji, maj 1966. (Osebni arhiv S. Jeršič)

Leta 1965 je postal pitomac pehotne šole za rezervne oficirje Jugoslovanske ljudske armade v Bileći. Nato je odšel na stažiranje v Zemun, v zaščitno četo pri komandi vazduhoplovstva. Po odhodu iz armije so ga vključili v nastajajočo Teritorialno obrambo Socialistične republike Slovenije, kjer je bil najprej komandir voda, pozneje čete in od leta 1980 referent za obveščevalne zadeve na Občinskem štabu Teritorialne obrambe občine Brežice. V tej vlogi, je ves čas vojne leta 1991 in po njej, ob pomoči organizirane mreže zaupnikov, zbiral obveščevalne podatke o nasprotniku in jih dostavljal na poveljstvo 25. ObmŠTO.

Častnik Silvo Jeršič v maskirni uniformi TO RS tik pred vojno leta 1991.
Pred družinsko hišo Jeršičevih na Cerini. (Osebni arhiv S. Jeršič)

Po osamosvojitveni vojni Slovenije je bil med ustanovitelji organizacije vojnih veteranov v Brežicah. Uspešen predsednik OZVVS Brežice je bil kar tri mandate (1999–2011). Nato so mu vojni tovariši podelili naziv častni predsednik OZVVS Brežice. V tem času se je članstvo povečala iz 200 na 530 članov, postavili pa so tudi devet spominskih obeležij na tajnih lokacijah, kjer se je pred vojno hranilo orožje, strelivo in eksplozivna sredstva. Silvo Jeršič je vse skozi dejaven še v častniški organizaciji, policijsko veteranskem društvu Sever Posavje in domačem Prostovoljskem gasilskem društvu Cerina.

Za svoje delo je prejel več različnih odlikovanj, priznanj in znakov. Prejel je zlati znak Združenja slovenskih častnikov Brežice, častni znak Zveze slovenskih častnikov (2003), srebrni znak Sever Zveze policijskih veteranskih društev Sever (2019), srebrno plaketo Zveze veteranov vojne za Slovenijo (2001), zlato plaketo ZVVS (2009) in red III. stopnje ZVVS (2023).

Referent za obveščevalne zadeve
25. ObmŠTO stotnik 1. stopnje Silvo
Jeršič zbira informacije na terenu.
Sromlje, julij 1991.
Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv
S. Jeršič)

Obveščevalci 25. ObmŠTO Silvester
Jeršič, Anton Čančer in Branko
Ferk preučujejo pridobljene
obveščevalne podatke. Rucman
vrh pri Sromljah, julij 1991.
Foto: Črtomir Čargo.
(Osebni arhiv S. Jeršič)

Silvester Jeršič na delavskem svetu Petrola TOZD Čatež. Motel Petrol Čatež, 1980. (Osebni arhiv S. Jeršič)

Podelitev priznanj zaposlenim v Petrolu. Nagrajenec Silvester Jeršič je tretji z leve v prvi vrsti. Hotel Špik v Gozdu Martuljku, 1995. (Osebni arhiv S. Jeršič)

Prvi trije prejemniki zlatih plaket ZVVS iz Posavja. Vojni veterani dr. Tomaž Teropšič, Silvester Jeršič in Rudi Smodič, Sežana, 2009. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Seja predsedstva brežiških vojnih veteranov. Predsednik Silvo Jeršič je drugi z leve. Bizeljsko, 2010. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Letni zbor OZVVS Brežice. Predsednik brežiških vojnih veteranov med pozdravnim nagovorom. Brežice, 2004. (Osebni arhiv S. Jeršič)

Več o njem v: Silvester Jeršič, Obveščevalna dejavnost Teritorialne obrambe med vojno. V: Tomaž Teropšič in Mitja Teropšič, Zmagovito Posavje. Brežice, 2011, str. 197–201; Tomaž Teropšič, »Bil sem zraven.« 25. območni štab Teritorialne obrambe in vojne enote Teritorialne obrambe v vojni leta 1991. Brežice, 2011, 91. str., fotografije; Tomaž Teropšič in Mitja Teropšič, Posavje v letih 1989–1991. Brežice, 2001, 395 str., fotografije.

Stanislav Zlobko

(* Gazice, 8. junij 1947 – † 27. avgust 2021, Ljubljana)

Rodil se je v vasici Gazice. Osnovno šolo je obiskoval v Cerkljah ob Krki. Leta 1967 je končal Učiteljsišče v Novem mestu, ob delu pa je leta 1974 končal Pedagoško fakulteto v Zagrebu in diplomiral iz predmeta telesna vzgoja.

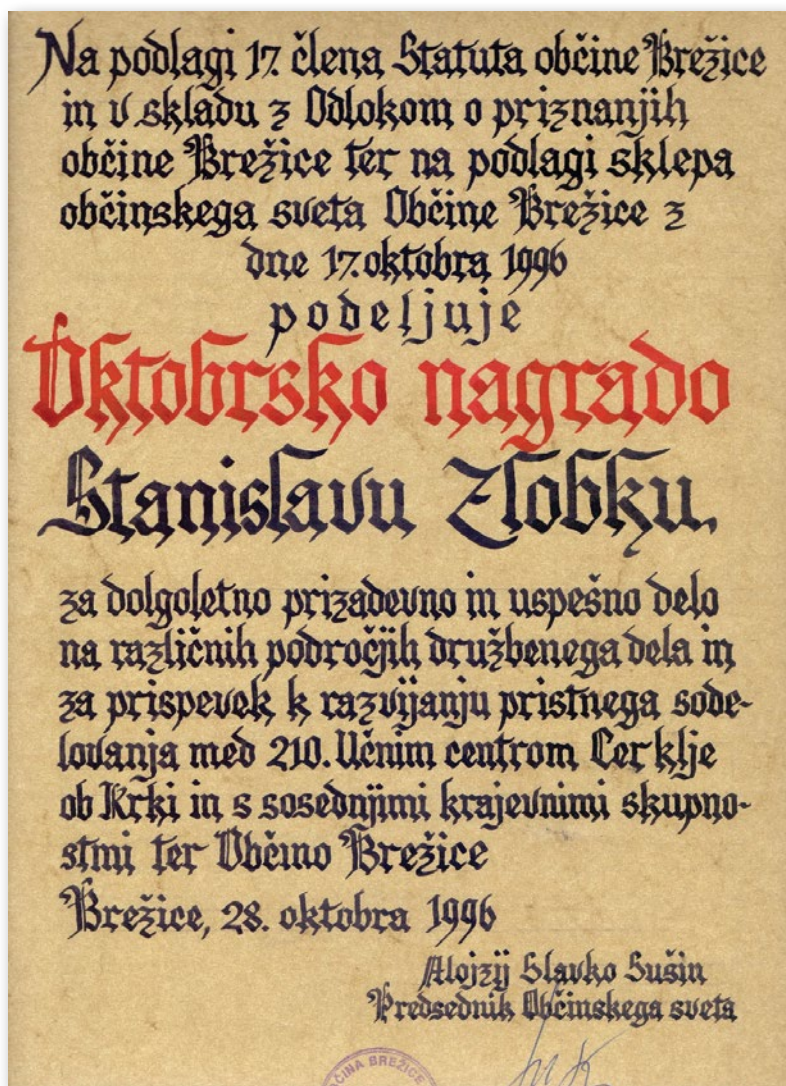
Podpolkovnik
Stanislav Zlobko v
službeni uniformi
Slovenske vojske,
2005. (Osebni arhiv
S. Zlobko)

Pretežni del Zlobkove delovne dobe in življenja je bil tesno povezan z vojaško tematiko. Leta 1968 ga je oddelek za ljudsko obrambo občine Brežice napotil na obvezno služenje vojaškega roka v pehotno šolo rezervnih oficirjev v Bilečo, kjer je bil med najboljšimi gojenci v bataljonu. Aprila 1980 se je poklicno zaposlil v novo ustanovljenem Pokrajinskem štabu za Teritorialno obrambo Posavja Socialistične Republike Slovenije, kjer je bil namestnik poveljnika.

Funkcionarji Občine Brežice in njihovi sodelavci med letoma 1990 in 1993. Stanislav Zlobko sedi drugi z leve. Fotografija je iz oktobra 1993. (Osebni arhiv S. Zlobko)

Leta 1988 so ga delegati Skupščine občine Brežice izvolili za predsednika. Postal je prvi mož občine, s tem pa tudi vodja obrambnih priprav za celotno občino. Med neposrednimi pripravami na slovensko osamosvojitev ga je Skupščina občine Brežice aprila 1990 imenovala za sekretarja Sekretariata za ljudsko obrambo občine Brežice in člana Izvršnega sveta občine Brežice, odgovornega za področje obrambe in zaščite.

Oktoberaska nagrada, najvišje priznanje Občine Brežice.
Foto: Tomaž Teropšič, 2010. (Osebni arhiv S. Zlobko)

To obdobje je bilo najzahtevnejše v njegovem vojaškem delovanju. Istega leta se je dejavno vključil v nastajanje in organiziranost Manevrske strukture narodne zaščite v Posavju. V MSNZ je opravljal zelo odgovorno dolžnost namestnika načelnika narodne zaščite Posavja.

Listina iz leta 2002. Foto: Tomaž Teropšič, 2010.
(Osebni arhiv S. Zlobko)

V avgustu 1993 je bil najprej imenovan za poveljnika 210. učnega centra Teritorialne obrambe Republike Slovenije, nato za poveljnika 2. bataljona 22. brigade Slovenske vojske ter hkrati za poveljnika vojašnice v Cerkljah ob Krki. V njej je uspešno opravljal različne poveljniške dolžnosti vse do leta 2004, ko je bil prerazporejen v Generalštab Slovenske vojske na delovno mesto pomočnika za celostno oskrbo pripadnikov Slovenske vojske. V činu podpolkovnika Slovenske vojske se je upokojil 1. septembra 2005.

Načelnik Generalštaba Slovenske vojske general Albin Gutman predaja, podpolkovnik Stanislav Zlobko pa sprejema bojni prapor 2. bataljona 22. brigade, Vojašnica Novo mesto, 1998. (Osebni arhiv S. Zlobko)

Po upokojitvi je aktivno sodeloval v Združenju slovenskih častnikov Brežice, kjer je bil enajst let predsednik združenja, v Zvezi veteranov vojne za Slovenijo in še v nekaterih civilnih organizacijah in društvih.

Bil je edini posavski politik, ki so ga posavski teritorialci vključili v tajni vojaški projekt Manevske strukture narodne zaščite. Leta 2002 je, za zasluge pri obrambi svobode in uveljavljanju suverenosti Republike Slovenije ter za prizadevno delo v častniški organizaciji, prejel visoko državno odlikovanje, častni znak svobode Republike Slovenije.

Minister za obrambo Republike Slovenije Jelko Kacin izroča podpolkovniku Stanislavu Zlobku, poveljniku 210. učnega centra Cerklje ob Krki, priznanje za najboljšo enoto Slovenske vojske. Koper, 1995. (Osebni arhiv S. Zlobko)

Za življenjsko delo in nekatere uspešno izvedene aktivnosti v času službovanja je prejel več kot 45 različnih odlikovanj, plaket, priznanj, nagrad in znakov. Prejel je častni znak svobode republike Slovenije, veliko plaketo Zveze združenj borcev NOB Slovenije, zlato plaketo združenja slovenskih častnikov Slovenije, red Slovenske vojske, red II. stopnje Manevrske strukture narodne zaščite, bronasto medaljo generala Maistra, medaljo za vojaške zasluge, plaketo organizatorja Manevrske strukture narodne zaščite, oktobrsko nagrado občine Brežice, plaketo Krajevne skupnosti Cerklje ob Krki. Kot poveljnik 210. učnega centra in 2. bataljona 22. brigade Slovenske vojske je v imenu navedenih enot prevzel posebni priznanji Ministrstva za obrambo Republike Slovenije za najboljši enoti Slovenske vojske, tako za 210. UC in za 2/22 br. SV.

Obisk predsednika Republike Slovenije Milana Kučana vojašnici Cerklje ob Krki, 17. oktober 1997. Prvi z leve stoji podpolkovnik Slovenske vojske Stanislav Zlobko. (Osebni arhiv S. Zlobko)

Predsednik združenja slovenskih častnikov Brežice Stanislav Zlobko izroča spominsko darilo poveljniku letalske baze Aviano majorju Gysu Swingerju, Italija, maj 2000. (Osebni arhiv S. Zlobko)

Vojni veteran Zlobko pred stavbo Občine Brežice leta 2010.
(Osebni arhiv S. Zlobko)

Matrikula oz. identifikacijska ploščica pripadnika Slovenske vojske Stanislava Zlobka.
Foto: Tomaž Teropšič, 2010. (Osebni arhiv S. Zlobko)

Več o njem v: Stanislav Zlobko, Ni dovolj, da v življenju sprejemaš usodne odločitve, pri njihovi izvedbi moraš tudi sam sodelovati. V: Tomaž Teropšič, V uniformi maskirnih barv. V: Življenjepisi visokih častnikov Slovenske vojske iz Posavja. Zbornik vojaških življenjepisov. Brežice, 2013, str. 45–54, fotografije; Stanislav Zlobko, Skrb za dokumente, ki so odločali o usodi nabornikov. V: Tomaž Teropšič in Mitja Teropšič, Posavje v letih 1989–1991. Spominski zbornik. Brežice, 2001, str. 45–49; Stanislav Zlobko, V zapor namesto v zbirni center. V: Tomaž Teropšič in Mitja Teropšič, Zmagovito Posavje. Spominski zbornik. Brežice, 2011, str. 257–263; Mitja Teropšič, Stanislav Zlobko 1947–2021. V spomin. V: Dolenjski list, 23. 9. 2021, str. 20, fotografija.

Franc Kene

(* 3. december 1947, Globoko)

Rodil se je mami Neži roj. Ban in očetu Ivanu Keneju. Osnovno šolo je obiskoval v Globokem, učiteljsiše pa v Celju. Februarja 1972 je postal učitelj na Osnovni šoli Globoko in se leta 1977 poročil z vzgojiteljico Marijo Mestnik iz Trbovelj. Med letoma 1979 in 1992 je bil ravnatelj Osnovne šole v Globokem. Leta 1994 se je zaposlil na ZKO, kasneje je postal organizator kulturne dejavnosti v Javnem skladu za kulturne dejavnosti RS v Brežicah, kjer se je novembra 2008 upokojil.

Franc Kene, portret, 2022. (Osebni arhiv F. Kene)

Leta 1968 je postal gojenec pehotne šole za rezervne oficirje Jugoslovanske ljudske armade v Bileći, nato je stažiral v 44. samostojnem gorskem bataljonu v Kavadarcih (Makedonija). Po vrnitvi v Brežice je postal poveljnik voda v Kozjanskem partizanskem odredu Teritorialne obrambe. Kot instruktor je sodeloval pri usposabljanju mladink in mladincev – prostovoljcev. Od leta 1981 do 1988 je bil referent za varnost v Pokrajinskem štabu TO Posavja s sedežem v Brežicah.

Pitomac Franc Kene
pehotne ŠRO JLA
v šinjelu.
Bileća, 1969.
(Osebni arhiv F. Kene)

V osamosvojitveni vojni Slovenije leta 1991 je opravljal naloge pomočnika poveljnika za varnost v 25. ObmŠTO. Skrbel je za varnost enot in štaba pri njihovih namestitvah. Dejavno je sodeloval v boju v Krakovskem gozdu (Občina Krško), nato pa do konca vojne opravljal različne dejavnosti, ki so sodile v področje varnosti.

Varnostni častnik, rezervni stotnik 1. stopnje Franc Kene in poveljnik 25. ObmŠTO, rezervni major Ernest Breznikar, usklajujeta informacije. Vojno poveljniško mesto 25. ObmŠTO na Rucman vrhu pri Sromljah, julij 1991. Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Že kot otrok je prepeval v šolskem pevskem zboru, s tem nadaljeval na učiteljsku in bil nato celo življenje zelo dejaven v družbenem in društvenem življenju domačega kraja in izven.

Fantovski kvartet na učiteljsku med nastopom. Franc Kene je prvi z leve. Celje, 1967. (Osebni arhiv F. Kene)

Leta 1971 je bil soustanovitelj Lovskega pevskega zbora Globoko, v učiteljskem pevskem zboru Emil Adamič pa je deloval polnih 38 let, med letoma 1996 in 2008 je bil predsednik zbora. Bil je zborovodja več zborov: LPZ Globoko (1980–2018), MePZ Zdole (1985–1995), Oktet Orlica Pišce (1994–2014), MePZ Franc Bogovič Dobova (1995–2004), MePZ Slovenski dom Zagreb (1998–2011) in ŽePZ Globoko – oz. VS Barbara Globoko (2009–2011). Z zbori je prepotoval velik del Evrope. Je dejaven lovec, še posebej dejaven je v raznih dejavnostih organizacije, kjer je bil pobudnik srečanj lovskih pevskih zborov Slovenije, kasneje še lovskih rogistov. Leta 1983 je postal lovski republiški prvak v streljanju na tarčo srnjaka. Franc je dejaven krvodajalec, saj je kri daroval več kot šestdesetkrat.

Ravnatelj šole in zborovodja otroškega pevskega zbora OŠ Globoko Franc Kene. Artiče, 1985. (Osebni arhiv F. Kene)

Franc Kene je uredil več zbornikov: 40. srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov. Globoko, 15. 6. 2013, 100 str; 30. srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov. Globoko, 13. in 14. 6. 2003, 88 str; 20. srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov. Globoko, 12. 6. 1993, 50 str; (Deseto) srečanje LPZ in rogistov Slovenije. Globoko, 2. 7. 1983, 40 str; Učiteljski pevski zbor Slovenije »Emil Adamič.« Krško, 1997, 15. str. ter Naših 25 let.

Pesmarica ob 25. letnici Pevcev iz Globokega. Kulturno društvo Globoko, 2022, 72 str. Uredil je tudi več zgoščenk: Ljudski pevci Globoko. Primi, bratec, kupico! Globoko, november 2009; Pevci iz Globokega. Tebi naj se glasi. Ljubljana, 2012 ter Pevci iz Globokega. Nekdaj v starih časih. Ljubljana, 2016.

Koncert v dvorani Vatroslava Lisinskega z zborovodjo Francem Kenejem. Zagreb, 2011. (Osebni arhiv F. Kene)

Za svoje delo je prejel več različnih odlikovanj, priznanj in znakov. V Jugoslaviji je prejel medaljo za vojne zasluge (1985), red dela s srebrnim vencem (1986) in zlato značko Zveze rezervnih vojaških starešin Jugoslavije. V Republiki Sloveniji je prejel srebrno medaljo generala Maistra z meči (1991), bojni znak Krakovski gozd, splošni spominski znak »Štabi TO 91,« ter medalji Obranili domovino in Obranili Posavje. Lokalna skupnost mu je podelila Oktobrsko nagrado občine Brežice (2011) in priznanje Krajevne skupnosti Globoko (2011).

V lovski organizaciji je prejel red za zasluge III., II. in I. stopnje (1983, 1991, 2003), plaketo I. stopnje za lovsko kulturo (2011), Zlatorogovo plaketo (2019), jubilejni priznanji LZS za 40 in 50 let članstva v organizaciji ter več lovskih, strelskih pokalov. Franc Kene je še nosilec srebrnega znaka za zasluge na kino-loškem področju (2003) in srebrne plakete ZZB NOB Slovenije (2006).

Kenejevi prestižni
lovski pokali.
Foto: Tomaž
Teropšič, 2023.
(Osebni arhiv
T. Teropšič)

Bogata je bera priznanj na področju ljubiteljske kulture: Gallusova listina (1994), zlato odličje Zveze kulturnih društev Brežice (2001) zlata Maroltova značka (2012), častno priznanje Zveze kulturnih društev Brežice (2021) in Maroltova listina Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (2023).

Podelitev
Maroltove
listine
vsestranskemu
kulturniku
Francu Keneju.
Žalec, 2023.
(Osebni arhiv
F. Kene)

Družina Kene iz
Globokega. Jernej,
Marija in Franc.
Stara vas na
Bizeljskem, 1997.
(Osebni arhiv
F. Kene)

Barvna karikatura v paspartuju
dirigenta Franca Keneja, 2018.
Foto: Tomaž Teropšič, 2023.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Več o njem v: Franc Kene, Obračun samega s sabo. V: Tomaž Teropšič in Mitja Teropšič, Posavje v letih 1989–1991. Brežice, 2001, str. 243–248; Franc Kene, Kaj pa naša lovška kultura? V: Lovec, št. 3/2015, str. 124; Tomaž Teropšič, »Bil sem zraven.« 25. območni štab Teritorialne obrambe in vojne enote Teritorialne obrambe v vojni leta 1991. Brežice, 2011, 91 str., fotografije; Tomaž Teropšič in Mitja Teropšič, Zmagovito Posavje. Brežice, 2011, 376 str., fotografije.

Jožica Stajić

(* 30. avgust 1950, Novo mesto)

S priimkom Erpič se je rodila v Novem mestu in kmalu sta jo posvojila Zlata in Franc Butara iz Brežic. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskovala v Brežicah, ob delu pa je leta 1982 končala Višjo upravno šolo v Ljubljani in si pridobila naziv višja upravna delavka.

Jožica Lapuh, portret teritorialke, 1984.
(Osebni arhiv J. Stajić)

Marca 1970 se je zaposlila v Industriji motornih vozil Novo mesto kot prevajalka angleškega jezika, nato je bila tajnica organov samoupravljanja v transportnem podjetju Prevoz Brežice in zatem še v Temeljni posavski banki Krško. Do upokojitve v letu 2007 je bila vodja splošnega sektorja v Komunalno stanovanjskem podjetju Brežice. Leta 1971 se je poročila prvič in prevzela priimek Lapuh, leta 1989 pa drugič (Stajić). V obeh zakonih je rodila tri otroke.

Prostovoljke Teritorialne obrambe Občine Brežice na usposabljanju. Jožica Lapuh je šesta v prvi vrsti z leve. Bušča vas, 1983. (Osebni arhiv J. Stajić)

Leta 1982 so Jožico Lapuh prepričali, da je prostovoljno vstopila v Teritorialno obrambo Socialistične republike Slovenije. Leta 1983 se je vojaško usposabljala v Bušči vasi. Po svečani prisegi in izročitvi vojaške izkaznice, je postala vojakinja. Razporejena je bila v Pokrajinski štab TO za Posavje s sedežem v Brežicah in aprila 1985 postala sekretarka komiteja Zveze komunistov Slovenije v PŠTO Posavja z majorskim položajnim činom. Udeležila se je vseh urjenj v občinah Brežice in Krško ter zavzeto in odgovorno opravljala vse zadolžitve. Bila je tudi na usposabljanju za vodstvene kadre v Teritorialni ob-

rambi v centru za obrambno usposabljanje v Poljčah. Leta 1985 je napredovala v podčastniški čin vodnika, leta 1988 pa v čin vodnika 1. razreda. Vojaško kariero je zaključila leta 1990 ob reorganizaciji Teritorialne obrambe.

Terenski posnetek dela poveljstva Pokrajinskega štaba Teritorialne obrambe Posavja. Sekretarka komiteja ZKS v PŠTO Posavja, rezervna vodnica TO Jožica Lapuh, je tretja z desne. Libna, junij 1985. (Osebni arhiv J. Stajić)

V osnovni šoli je bila članica več krožkov. Tudi po zaposlitvi je bila zelo dejavna. Bila je podpredsednica Zbora združenega dela Občine Brežice, članica Sveta posavskih občin, delegatka v Zboru združenega dela Skupščine SRS, predsednica Krajevne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Brežice in predsednica Nadzornega odbora občine Brežice. V Zvezo komunistov Slovenije so jo sprejeli leta 1973, kasneje je postala predsednica Območne organizacije ZLSD Brežice.

Strelsko tekmovanje častnikov. Prejemnica pokala Jožica Stajić je druga z leve. Novo mesto, 2002. (Osebni arhiv J. Stajić)

Vodila je še častniško organizacijo v Brežicah in bila prva predsednica Združenja slovenskih častnikov v Sloveniji. Še vedno deluje v društvih domače Krajevne skupnosti Sromlje, v Društvu za preprečevanje osteoporoze Posavja, v Društvu upokojencev Brežice in Združenju borcev za vrednote NOB Brežice.

Za svoje delo je prejela več različnih priznanj, znakov in pisnih pohval ter več športnih pokalov za streljanje z malokalibrsko puško in pištolo kot članica ženske ekipe brežiške častniške organizacije. Prejela je priznanje Osvobodilne fronte Slovenskega naroda Krajevne organizacije SZDL Brežice (1985), pohvalo Teritorialne obrambe Slovenije (1986), priznanje Združenja slovenskih častnikov Brežice (2002), priznanje Območnega združenja Rdečega križa Brežice (2002), priznanje Združenja slovenskih častnikov (2003), častni znak Zveze slovenskih častnikov (2011), častni srebrni znak Turistične zveze Slovenije (2016) in priznanje Združenja borcev za vrednote NOB Brežice (2018).

Strelsko
tekmovanje
častnikov. Jožica
Stajić je tretja z
desne v prvi vrsti.
Dobrava, 2010.
(Osebni arhiv
J. Stajić)

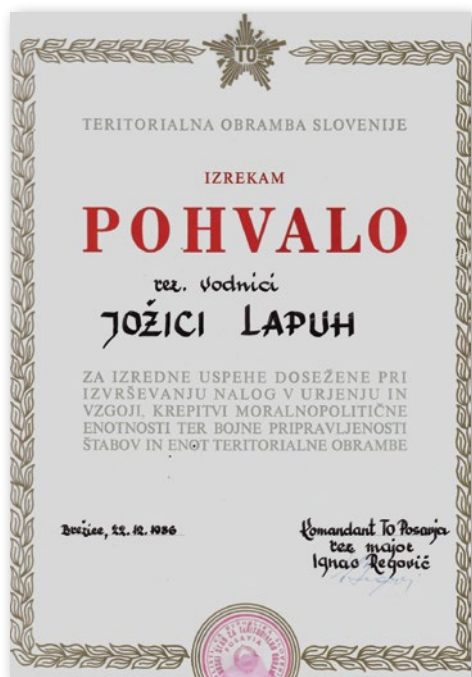
Srečanje
slovenskih in
hrvaških častnikov
na grajskem
dvorišču.
Brežice, 2011.
(Osebni arhiv
J. Stajić)

Podpis listine o
sodelovanju med
ZŠC Brežice in HČZ
Samobor-Sveta
Nedelja.
Predsednica Jožica
Stajić podpisuje za
brežiške častnike.
Samobor,
november 2011.
(Osebni arhiv
J. Stajić)

Jožica (desno) v družinskem krogu leta 2014. (Osebni arhiv J. Stajić)

Pisna pohvala Teritorialne obrambe Slovenije iz leta 1986. Listino hrani Jožica Stajić. Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Lepa je bera strelskih pokalov ženske ekipe brežiške častniške organizacije. Pokale hrani Jožica Stajić. Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Več o njej v: Jožica Lapuh, Nepripravljeni delegati. V: Dolenjski list, 30. 3. 1978, str. 7; Ernest Sečen. Pogovor. Jožica Stajić. Za Rusjanov grob bi morala skrbeti država. V: Dnevnik, 13. 7. 2010, str. 8; Martin Luzar, Ekskurzija v Makedonijo. V: Dolenjski list, 25. 11. 2010 in Zgodovina zapiše samo pomembne. V: Dolenjski list, 7. 7. 2011.

Jernej Molan

(* Brežice, 22. oktober 1951 – † 27. junij 1991, Rigonce)

Rodil se je v brežiški bolnišnici mami Jožefi in očetu Jerneju Molanu. Osnovno šolo je končal v Brežicah, prav tako trgovsko šolo. Vojaški rok je služil v Jugoslovanski ljudski armadi v letih 1971 in 1972. Bil je graničar v mestu Struga na jugoslovansko-albanski meji.

Jernej Molan, portret iz leta 1984.
(Osebni arhiv O. Molan)

Po preureditvi Teritorialne obrambe Skupščine občine Brežice leta 1985 je bil v prvem vođu 66. čete TO občine razporejen na dolžnost strelca. Konec novembra 1990 je kot prostovoljec prevzel dolžnost v novoustanovljenem intervencijskem vođu TO, katerega člani so bili posebej izbrani zaradi pomembnih vojaških nalog med pripravami na osamosvojitve Slovenije in zelo kratkega mobilizacijskega časa enote. Njegova enota je 27. junija 1991 prejela ukaz o zaustavitvi sovražne kolone JLA, ki je prodirala po cesti Zaprešič-Rigonca-Dobova. V kratkem spopadu v Rigoncah je bil smrtno zadet teritorialec Jernej Molan s strelom mitraljeza iz oklepnega transporterja. Poročnik Robert Fink mu je priskočil v pomoč, a bil sam pri tem težko ranjen in takoj prepeljan v brežiško bolnišnico.

Bojovník
Intervencijskega
voda Teritorialne
obrambe Brežice
Jernej Molan odhaja
na bojno nalogo v
Rigonca. Osnovna
šola Brežice, 27.
junij 1991. Video:
Jože Gražl. (Osebni
arhiv T. Teropšič)

Pogreb bojovníka Jerneja Molana je bil 29. junija 1991 na pokopališču v Brežicah, kjer je pokopan v družinskem grobu. Častno salvo je izstrelil častni oddelek 174. protidiverzantskega voda TO občine Brežice. Jernej Molan je padel kot drugi teritorialec v osamosvojitveni vojni Slovenije leta 1991.

Obmejna vas
Rigonce. Lokacija,
kjer je bil leta
1991 smrtno zadet
teritorialec Jernej
Molan.

Foto: Tomaž
Teropšič, 2002.
(Osebni arhiv
T. Teropšič)

V šoli je imel rad športno vzgojo in bil zelo dober pri orodni telovadbi. Nato je končal poklicno trgovsko šolo in se zaposlil kot trgovec v Posavju Brežice in potem v Elektrotehni v Brežicah. Kot vaščan Bukoška se je vključeval v delo skupnosti, saj je bil dejaven član Prostovoljnega gasilskega društva Bukošek in konec osemdesetih let tudi predsednik društva. Končal je podčastniško in nato še častniško gasilsko šolo. Bil je član lovske družine Brežice. Sodeloval je pri gradnji vaškega vodovoda in si zelo prizadeval, da bi v Bukošku dobili telefonsko napeljavo. Prosti čas je posvečal delu v vinogradu, rad je spremljal različne športe, obiskoval športne prireditve in se tudi sam rekreiral. Leta 1976 se je poročil. V zakonu z ženo Olgica sta se rodili hčerki Jasmina in Jerneja. S skupnimi močmi so začeli graditi hišo, vanj so se vselili ob prihodu novega leta 1987.

Trgovec
Jernej Molan
v Elektrotehni
v Brežicah okoli
leta 1985.
(Osebni arhiv
O. Molan)

Jernej Molan je po smrti prejel več odlikovanj in priznanj. Je nosilec spominskega znaka »Obranili domovino« iz oktobra 1991. Leta 1992 je posmrtno prejel visoko odlikovanje častni znak svobode Republike Slovenije z naslednjo utemeljitvijo: »Za izjemne zasluge pri obrambi svobode in uveljavljanju suverenosti Republike Slovenije.« Občinski svet Občine Brežice pa je 5. oktobra 2021 Jerneja Molana posthumno razglasil za častnega občana Občine Brežice v priznanje in zahvalo za izjemne zasluge pri obrambi domovine. Po padlem teritorialcu Molanu so 27. junija 2012 poimenovali Vojašnico Jerneja Molana, ki se je do tedaj imenovala Vojašnica Cerklje ob Krki.

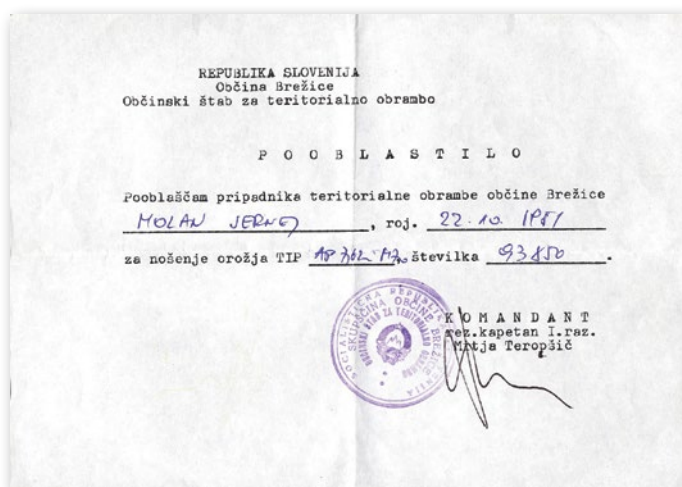

Spominska plošča postavljena v spomin nekdanjemu članu Lovske družine Brežice Jerneju Molanu na lovski koči LD Brežice v Bukošku. Foto: Tomaž Teropšič, 2018. (Osebni arhiv T. Teropšič)

V vasi Rigonce so 19. oktobra 1993 odkrili spomenik v obliki tetraedra. Na njem je zapis: »V boju je padel pripadnik Teritorialne obrambe – domačin Jernej Molan.« Na tem mestu se ob vsakoletni spominski prireditvi sobojevniki iz intervencijske enote in drugi poklonijo njegovemu spominu. Lovci Lovske družine Brežice so v spomin na svojega člana 25. junija 2001 na lovskem domu Brežice v Bukošku odkrili spominsko ploščo. Vsako leto pa LD Brežice organizira memorial Jerneja Molana s spominsko komemoracijo in lovsko strelsko tekmo. Tudi na ta način se ohranja spomin na neprecenljivo žrtev Jerneja Molana in njegove družine.

Veteranski obisk groba bojnega tovariša Jerneja Molana v Brežicah 24. junija 2021. Marjan Tomše, Olgica Molan, Martin Kranjc, dr. Tomaž Teropšič, Jasmina Molan.
Foto: Stane Krulc. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Pooblastilo teritorialcu Jerneju Molanu iz Intervencijske enote Teritorialne obrambe Brežice za nošenje avtomatske puške izdano pred vojno.
Foto: Tomaž Teropšič, 2001. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Predsednik prostovoljnega gasilskega društva Bukošek Jernej Molan (drugi z leve) z delom svoje ekipe leta 1988 v Bukošku. Fotografija je objavljena v brošuri: Prostovoljno gasilsko društvo Bukošek. 90. obletnica društva, 1926–2016. PGD Bukošek, julij 2016, str. 25.

Zakonca Jernej in Olgica Molan na smučanju leta 1981 pri Mokricah. (Osebni arhiv O. Molan)

Vojaški nahrbtnik
teritorialca, padlega
bojevnika Jerneja
Molana iz Bukoška.
Foto: Tomaž Teropšič,
1991. (Osebni arhiv
T. Teropšič)

Več o njem v: Robert Fink. Prvi žrtvi vojne. V: Posavje v letih 1989–1991. Spominski zbornik. Brežice, 2001, str. 133–135; Rudi Kos. Spogledovanje z zgodovino ali brežiška četa drugič! V: Zmagovito Posavje. Spominski zbornik. Brežice, 2011, str. 135–138; Tomaž Teropšič. »Bil sem zraven.« 25. območni štab Teritorialne obrambe in vojne enote Teritorialne obrambe v vojni leta 1991. Brežice, 2011, 91 str.; Mitja Teropšič. Brežiški teritorialci. Novo mesto, november 2019, 208 str.; Tomaž Teropšič. Ključna vloga 25. območnega štaba TERITORIALNE OBRAMBE v slovenski osamosvojitveni vojni. V: SLO slovenski zgodovinski magazin št. 28, november 2020/4, str. 62–67, fotografije.

Mitja Teropšič

(* 14. september 1953, Krško)

Vojaško in vojno kariero je začel oktobra 1972 kot pitomac v Bileći v pehotni šoli za rezervne oficirje Jugoslovanske ljudske armade. Leta 1980 je bil postavljen za komandanta Občinskega štaba Teritorialne obrambe Brežice. Postal je eden najmlajših komandantov Teritorialne obrambe v Socialistični republiki Sloveniji.

Mitja Teropšič, v svečani uniformi Slovenske vojske, 2009.
(Osebni arhiv M. Teropšič)

Septembra 1990 je bilo oblikovano vodstvo Manevske strukture Narodne zaščite občine Brežice. Postal je načelnik občinskega štaba narodne zaščite. Pod njegovim vodstvom so oblikovali devet operativnih skupin narodne zaščite v moči 163 oboroženih teritorialcev. Do oktobra 1990 so organizirali 12 tajnih lokacij po celotni občini Brežice, kamor so prepeljali in shranili večino sodobnega orožja in streliva, ki so ga koristno uporabili v vojni.

Rezervni stotnik 1. stopnje TO Mitja Teropšič in rezervni stotnik TO Jože Košir po boju v Krakovskem gozdu. Brežice, Dom Teritorialne obrambe, 2. julij 1991.

Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Osamosvojitveno vojno leta 1991 je pričakal na dolžnosti namestnika poveljnika in istočasno načelnika 25. območnega štaba TO, katerega cona odgovornosti je bilo Posavje. Vojne enote 25. ObmŠTO so 2. julija 1991 v Krakovskem gozdu, pod vodstvom stotnika 1. stopnje Teropšiča, napadle oklepna bojna vozila protizračne obrambe JLA in jih po kratkem ter silovitem boju premagale. Mitja Teropšič je takrat postal edini častnik v zgodovini Slovenije, ki je v boju, skupaj s svojimi bojovníki, napadel in premagal sovražnikovo oklepno kolono ter zajel 12 oklepnih vozil. Zaradi tega upravičeno nosi naziv poveljnik krakovskih bojovníkov.

Namestnik poveljnika
25. območnega štaba
Teritorialne obrambe
Republike Slovenije
rezervni stotnik 1. stopnje
Mitja Teropšič v centru
zvez po telefonu izdaja
ukaz podrejeni enoti.
Sromlje, julij 1991.
Foto: Črtomir Čargo.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Po vojni je v TO RS in SV opravljal vrsto najbolj odgovornih, poveljniških dolžnosti. Leta 1993 je postal poveljnik 1. bataljona 22. brigade TO, aprila 1995 pa namestnik poveljnika 2. pokrajinskega poveljstva Slovenske vojske v Vojašnici Novo mesto. Leta 1998 je postal poveljnik 321. območno vojaško teritorialnega poveljstva SV. Leta 2001 je postal poveljnik novo oblikovanega 32. vojaško teritorialnega poveljstva SV, ki je imelo sedež v Vojašnici Novo mesto, naslednje leto je postal spet poveljnik vojašnice. V činu polkovnika Slovenske vojske se je upokojil leta 2009.

Polkovnik Slovenske vojske Mitja Teropšič po prejemu bojne zastave 1. bataljona 22. brigade Slovenske vojske. Vojašnica Slovenske vojske Novo mesto, 24. januar 1997. (Osebni arhiv M. Teropšič)

Mitja Teropšič je opravljal tudi več drugih pomembnejših dolžnosti: predsednik Zveze rezervnih vojaških starešin občine Brežice (1986–1990), član Sveta za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito Skupščine občine Brežice (1980–1990), podpredsednik Združenja slovenskih častnikov Občine Brežice (1993–2000), podpredsednik Pokrajinskega odbora Zveze veteranov vojne za Slovenijo za Posavje (1993–2000), predsednik Pokrajinskega odbora ZVVS za Posavje (2000–2012), član predsedstva Zveze veteranov vojne za Slovenijo (2000–2012).

Komandant Teritorialne obrambe Brežice rezervni stotnik Mitja Teropšič s člani zmagovalnih ekip na 2. odprtem strelskem tekmovanju TO občine Brežice v streljanju z vojaško puško. Cerklje ob Krki, 1985. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Mitja Teropšič je objavil naslednja dela: Mitja Teropšič, V skrbi za domovino! 20 let vojnih veteranov 91' Posavja. Krško: Pokrajinski odbor ZVVS za Posavje, maj 2014, 45 str.; Mitja Teropšič, Posavski teritorialci – slovenski bojovníki: zgodovinski oris razvoja Teritorialne obrambe v Posavju. Krško: Pokrajinski odbor ZVVS za Posavje, oktober 2018, 79 str.; Mitja Teropšič (ur.), Brežiški Teritorialci: Zbornik. Zveza veteranov vojne za Slovenijo in Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo. Novo mesto: november 2019, 208 str.; Mitja Teropšič, Posavski teritorialci v osamosvojitveni vojni 1991. 25. območni štab TO in vojaški vidiki osamosvajanja Slovenije v Posavju. Ljubljana: Zveza veteranov vojne za Slovenijo, maj 2021, 352 str.

Vojni veteran Mitja Teropšič je zainteresirani javnosti predstavil zbornik Brežiški teritorialci. Brežice, 3. december 2019. (Osebni arhiv M. Teropšič)

Častnik Mitja Teropšič je eden izmed štirih teritorialcev iz Brežic, ki so sredi leta 1992 iz rok predsednika države prejeli visoko državno odlikovanje. Častni znak svobode Republike Slovenije je prejel za izjemne zasluge pri obrambi svobode in uveljavljanje suverenosti Republike Slovenije. Druga odlikovanja in priznanja, ki jih je Mitja Teropšič prejel: medalja za vojaške vrline, 1986; plaketa Zveze rezervnih vojaških starešin Jugoslavije, 1986; plaketa Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo, 1990; red generala Maistra III. stopnje z meči, 1991; spominski bojni znak Obranili domovino, 1991; spominski bojni znak Krakovski gozd, 1991; častni znak svobode Republike Slovenije, 1992, srebrna medalja Slovenske vojske, 1996; spominski znak 5. obletnica vojne za Slovenijo, 1996; srebrna medalja Slovenske vojske, 1998; spominski znak Maribor–Dobova, 1998; spominski znak Zavarovanje minskih polj, 1999; srebrna plaketa ZVVS, 2000; priznanje Občine Brežice za dosežke na področju inovativne dejavnosti, 2001; spominski znak Pogajanja, 2002; bronasta medalja generala Maistra, 2002; red Manevske strukture narodne zaščite II. stopnje, 2005; zlata medalja PO ZVVS Posavja Obranili Posavje, 2006; spominski

V sejni sobi Doma TO v Brežicah poleti 1988. Predstavitev ocene splošne mobilizacijske vaje vseh struktur, ki so jo izvedli maja 1988 v občini Brežice. Rumica Topić, sekretarka sekretarijata za ljudsko obrambo Skupščine občine Brežice; major Ignac Regovič, komandant TO Posavja; kapetan 1. razreda Mitja Teropšič, komandant TO občine Brežice; generalmajor Ivan Hočevar, komandant TO Slovenije; Božena Ostrovršnik, sekretarka medobčinskega komiteja Zveze komunistov Posavja; Janko Kušar, republiški sekretar za LO in Stanislav Zlobko, predsednik Skupščine občine Brežice in hkrati predsednik sveta za LO in družbeno samozaščito občine. (Osebni arhiv M. Teropšič)

znak Orožja nismo oddali, 2007; spominski znak Tajna skladišča, 2007; spominski znak Štabi TO 1991, 2007; znak za dolgoletno službo–30 let, 2008; zlata medalja Slovenske vojske, 2008; red Zveze veteranov vojne za Slovenijo II. stopnje, 2008 in srebrna medalja načelnika Generalštaba Slovenske vojske, 2009.

Z vrhovnim poveljnikom Slovenske vojske Milanom Kučanom. Vojašnica Novo mesto, oktober 1997. (Osebni arhiv M. Teropšič)

Polkovnik Mitja Teropšič s člani 32. vojaško teritorialnega poveljstva Slovenske vojske v novih službenih uniformah. Vojašnica Novo mesto, 2004. (Osebni arhiv M. Teropšič)

Mitja Teropšič podaja referat na posvetu o Manevrski strukturi narodne zaščite v Državnem svetu. Ljubljana, oktober 2010. (Osebni arhiv M. Teropšič)

Več o njem v: Mitja Teropšič, Bojevniki iz boja v Krakovskem gozdu. V: Tomaž Teropšič, V uniformi maskirnih barv. Življenjepisi visokih častnikov Slovenske vojske iz Posavja. Zbornik vojaških življenjepisov. Posavski muzej Brežice. Brežice, 2013, str. 91–102, fotografije; Tomaž Teropšič, Vpogled v vojaško in vojno zgodovino treh generacij družine Teropšič–Roštohar iz Posavja. V: Vojaška zgodovina, številka 1/2019 (22). Vojaški muzej Slovenske vojske, Maribor, september 2019, str. 102–135; Ernest Breznikar, Manevrska struktura narodne zaščite v Posavju. V: *Posavje v letih 1989–1991*: spominski zbornik, 2001, str. 29–32; Tomaž Teropšič, Ključna vloga 25. območnega štaba teritorialne obrambe v slovenski osamosvojitveni vojni. V: *SLO: časi, kraji, ljudje*: slovenski zgodovinski magazin, november 2020, št. 28, str. 62–67; Tomaž Teropšič. Poveljnik krakovskih bojevnikov – teritorialec MITJA TEROPŠIČ. V: *SLO slovenski zgodovinski magazin*, februar 2024, str. 70–74, fotografije.

Dr. Tomaž Teropšič

(* 22. december 1958, Brežice)

Tomaž Teropšič je zgodovinar, muzealec, teritorialec, znanstvenik, manager v kulturi, varuh kulturne dediščine Posavja, tabornik, publicist, kulturnik, domoljub, častnik in vojni veteran.

Vojni foto portret rezervnega poročnika Teritorialne obrambe Republike Slovenije mag. Tomaža Teropšiča, Globoko 1991. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Leta 1983 je diplomiral iz zgodovine in etnologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani in si pridobil naziv profesor zgodovine in univerzitetni diplomirani etnolog. Universitas Labacensis mu je ob končanem doktorskem študiju 27. septembra 2007 podelila znanstveni naslov doktorja znanosti s področja zgodovine na osnovi uspešnega zagovora doktorske disertacije z naslovom Vojaške operacije in vojaška dejavnost na Štajerskem v letih 1943–1945.

Poveljnik zaščitnega voda
25. območnega štaba Teritorialne
obrambe Republike Slovenije rezervni
poročnik mag. Tomaž Teropšič nadzira
dogajanje na vojno poveljniškem mestu.
Zgornja Pohanca, julij 1991.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Avtor znanstvene monografije Kozjanski
odred Tomaž Teropšič. Poročna dvorana
gradu Brežice, 2012. Foto: Danica
Rožman. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Med letoma 1994 in 2014 je bil štiri zaporedne mandate uspešen direktor Posavskega muzeja Brežice. V tem času je, kot prvi muzej v Sloveniji, prejel visoko državno odlikovanje častni znak svobode Republike Slovenije. Prejel ga je iz rok Predsednika Republike Slovenije Milana Kučana za zasluge in pri-

spevek pri ohranjanju kulturne dediščine in razvoju kulturnega življenja. Pod Teropšičevim vodstvom je muzej s široko zastavljenim programom različnih dejavnosti znatno prispeval k dvigu kakovosti življenja v pokrajini in prerasel v kulturni center Posavja. Kot direktor in strokovni vodja muzeja je bil pobudnik in koordinator večine razstav in prireditev v muzeju, zato ga postavljajo ob bok najboljšim slovenskim muzealcem.

Dr. Tomaž Teropšič je priznani slovenski znanstvenik in eden vodilnih vojnih in vojaških zgodovinarjev. Leta 2016 je pridobil najvišji naziv v stroki – naziv muzejskega svetnika in še znanstveni naziv znanstvenega sodelavca za področje novejših zgodovine. Področja njegove muzejske in raziskovalne dejavnosti so novejša vojna in vojaška zgodovina Slovencev. Še posebej se posveča življenjskim, domoljubnim temam iz Brežic in Posavja ter vpetosti v širše okolje.

Dr. Tomaž Teropšič,
dolgoletni direktor
javnega zavoda Posavski
muzej Brežice. Viteška
dvorana gradu Brežice,
2010. Foto: Samo Hajtnik.
(Osebni arhiv
T. Teropšič)

Leta 1984 je v Jugoslovanski ljudski armadi uspešno končal pehotno šolo za rezervne oficirje v Ljubljani in postal rezervni častnik v Teritorialni obrambi Posavja. Med Osamosvojitveno vojno Slovenije leta 1991 je bil poveljnik zaščitnega voda 25. Območnega štaba Teritorialne obrambe Republike Slovenije v činu poročnika. Za udeležbo v vojni je prejel znak Obranili domovino 1991. Po vojni je bil med ustanovitelji organizacije vojnih veteranov v Brežicah. Je dejaven član številnih stanovskih združenj, uredniških in raznih drugih odborov, projektnih skupin, programskih in strateških svetov in več domoljubnih organizacij. Je promotor znanosti in domoljubja, pobudnik številnih projektov ter široko družbenopolitično in družbenokritično angažiran državljan. Z dobro utemeljeno pisno pobudo je dosegel postavitev osamosvojitvenega pomnika Obelisk zmage 1991 v Brežicah.

Direktorji javnih zavodov, varuhi kulturne dediščine na jugovzhodu Slovenije. Na skrajni desni je mag. Tomaž Teropšič. Drašiči, 2002.
Foto: Leon Gregorčič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Objavil je več samostojnih del: Gospodarstvo in začetki samoupravljanja v občini Brežice. Posavski muzej Brežice, Brežice 1987, 58 str.; Kozjanski odred 1. Založba Obzorja, Maribor 1993, 413 str.; Kozjanski odred 2. Založba Obzorja, Maribor 1993, 465 str.; »Bil sem zraven.« 25. Območni štab Teritorialne obrambe in vojne enote Teritorialne obrambe v vojni leta 1991. Brežice 2011, 91 str.; Štajerska v plamenih. Posavski muzej Brežice. Brežice 2012, 840 str.; Grafična mapa Gradovi Posavja. Posavski muzej Brežice. Brežice, december 2009, 13 str. ter 9 kompletov Posavskih vojnih razglednic.

Universitas
Labacensis,
2007. Podelitev
znanstvenega
naslova doktor
znanosti s področja
zgodovine
mag. Tomažu
Teropšiču iz Brežic.
(Osebni arhiv
T. Teropšič)

Postavil je naslednje stalne muzejske zbirke: Gradovi Posavja. Stalna muzejska zbirka. Otvoritev leta 2009, prvo nadstropje gradu Brežice, avtor Tomaž Teropšič. Tomaž Teropšič, Grafična mapa Gradovi Posavja. Posavski muzej Brežice. Brežice, december 2009, 13 str., grafike; Kozjanski partizanski odred. Stalna muzejska zbirka. Otvoritev leta 2014, Dom krajanov Sromlje, avtor Tomaž Teropšič. Tomaž Teropšič, Štajerska v plamenih: taktika, orožje in oprema štirih vojsk na Štajerskem v drugi svetovni vojni. Brežice: Posavski muzej, 2012. 840 str.; Stalna muzejska zbirka Uporniško Sromlje. Kraj, kjer živijo ponosni in zavedni ljudje. Dom krajanov Sromlje, otvoritev leta 2017, avtor Tomaž Teropšič; Stalna muzejska zbirka Teritorialna obramba je obranila Posavje, Dom krajanov Sromlje, otvoritev leta 2017, avtor Tomaž Teropšič; več avtorskih in soavtorskih razstav ter deset večjezičnih informacijskih tabel.

Predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk in direktor Posavskega muzeja Brežice dr. Tomaž Teropšič. Otvoritev fotografske razstave Tomaža Teropšiča iz vojne leta 1991 »Bil sem zraven« v galeriji muzeja. Brežice, 2011. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Tomaž Teropšič je med letoma 1979 in 2022 prejel 42 odlikovanj, priznanj in znakov: zlati znak Zveze tabornikov Slovenije, ZTS, 1983; priznanje naziv tabornik partizan Republiške konference Zveze tabornikov Slovenije, ZTS, Ljubljana, 7. 11. 1987; odlikovanje Srebrni javorov list z žarki Zveze tabornikov Jugoslavije, ZTJ, Beograd, 28. 5. 1988; priznanje občine Brežice za dosežke na področju inovativne dejavnosti, Brežice, 19. 12. 2001; zlata plaketa Zveze združenj borcev in udeležencev NOB Slovenije, ZZB in udeležencev NOB Slovenije, Ljubljana, 25. 4. 2003; priznanje občine Brežice za dosežke na področju inovativne in raziskovalne dejavnosti, Čatež ob Savi, 18. 12. 2007; priznanje Posavskega muzeja Brežice Nakit kulture žarnih grobišč, PMB, Brežice, 2009; zlata plaketa Združenja slovenskih častnikov Brežice, ZSČ, Brežice, 7. 3. 2011 in red 1. stopnje Zveze veteranov vojne za Slovenijo, ZVVS, Ljubljana, 11. 4. 2015. V času njegovega vodenja muzeja (1994–2014), pa je ustanova prejela kar 44 odlikovanj in priznanj.

Muzealec dr. Tomaž Teropšič. Dom krajanov Sromlje, Sromlje, 2016. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Ekipe OZVVS Brežice pod vodstvom dr. Tomaža Teropšiča, namestnika predsednika, je v Slovenski Bistrici leta 2021 v metu šolske ročne bombe zasedla 1. mesto in prvič postala državni prvak. (Osebni arhiv T. Teropšiča)

Jana Rožman, portret Tomaža Teropšiča s svinčnikom, Brežice, 2018.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Več o njem v: Dr. Marjan Žnidarič, Tomaž Teropšič – šestdesetletnik. V: Vojaška zgodovina. Vojaški muzej Slovenske vojske, štev. 1/2019 (22). Maribor, september 2019, str. 8–10; Tomaž Teropšič, Osebnosti. Veliki slovenski biografski leksikon. Mladinska knjiga Založba, Ljubljana 2008, str. 1172; Tomaž Teropšič, Za domovino se je potrebno vedno bojevati. Tomaž Teropšič, vojni veteran – Življenjepis. Splet Inštituta za novejšo zgodovino, 2020, fotografije; Lidija Murn. Portret tega tedna. Mag. Tomaž Teropšič. V: Dolenjski list št. 31, 7. 8. 1997, str. 24; Marija Kalčič, pogovor z dr. Tomažem Teropšičem, direktorjem Posavskega muzeja Brežice. Precej ljudi me je poklicalo, naj gradu ne vračam ... V: Posavski obzornik, 18. 3. 2010, str. 3.

Josip Bostič

(* 18. september 1959, Zadar)

Josip, za prijatelje Jole, se je rodil mami Jožici roj. Štemberger in očetu Ladislavu Bostiču v Zadru na Hrvaškem. Osnovno šolo je obiskoval v Zadru, Titogradu in Bregani, splošno gimnazijo pa v Brežicah.

Josip Bostič, portret stotnika v službeni uniformi Slovenske vojske, 1998. (Osebni arhiv J. Bostič)

Fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo je obiskoval v Ljubljani, kjer je leta 1983 diplomiral in si pridobil naziv diplomirani obramboslovec. V zgodnji mladosti je bil zelo dejaven v taborniškem odredu Matije Gubca v Brežicah in pri planincih, še posebej v orientacijskem tekmovanju. Od študentskih dni naprej se tedensko, rekreativno ukvarja s košarko in potapljaštvom. V zrelih letih je pridobil licenco športnega motornega pilota.

V Gozdni šoli Zveze tabornikov Slovenije. Bostič je drugi v drugi vrsti z leve. Bohinj, 1979. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Med osamosvojitveno vojno leta 1991 je Bostič s sodelavci koordiniral obrambne priprave občine Krško ter v okviru pristojnosti sodeloval pri podpori enotam Teritorialne obrambe in milice na terenu. Do leta 1992 je na Sekretariatu za obrambo občine Krško opravljал naloge na področju obrambnih priprav, nato pa naloge načelnika štaba 210. učnega centra Teritorialne obrambe Republike Slovenije v Vojašnici Cerklje ob Krki.

Na izobraževanju v ZDA. Bostič je drugi v drugi vrsti z leve.
Fort Benning, 1995. (Osebni arhiv J. Bostič)

Leta 1994 se je osnovno pehotno izobraževal v Fort Benningu, v ZDA, kjer je opravil še padalski tečaj. Leta 1996 je bil prvi pripadnik SV, ki je sodeloval na mednarodni vaji BLUE TAIGA v Angliji. Stotnik Bostič je leta 1996 postal prvi poveljnik 10. bataljona za mednarodno sodelovanje SV. Pripravil je enoto za prvo mednarodno misijo SV v Albaniji. Kot častnik se je udeležil več mirovnih misij (Makedonija 2000, Bosna 2003, Libanon 2008, Sirija 2012) in bil poveljnik slovenskih kontingentov SV v sklopu Večnacionalne bojne skupine v Makedoniji, Bosni in Libanonu. Leta 2004 je bil kot predstavnik SV poslan v ameriško centralno poveljstvo (USCENTCOM) na Floridi, kjer je pokrival afganistansko in iraško vojno. Z letom 2010 je bil v činu podpolkovnika postavljen na dolžnost poveljnika 107. letalske baze SV v Vojašnici Cerklje ob Krki. Udeležil se je več mednarodnih vojaških vaj in se nenehno izobraževal. Opravil je več mednarodnih tečajev in usposabljanj v tujini in doma. Upokojil se je leta 2018. Od takrat naprej se z motorjem občasno potepa po Evropi, Afriki in Mali Aziji ter uresničuje svoje sanje v iskanju in raziskovanju krajev, ki jih še ni videl.

Spomin na ustanovitev 10. bataljona
za mednarodno sodelovanje
Slovenske vojske, 1997.
(Osebni arhiv J. Bostič)

Humanitarrec Josip Bostič.
(Osebni arhiv J. Bostič)

Bostič je prejel več različnih medalj, priznanj in znakov. Zlati znak Zveze tabornikov Slovenije (1987), skupinski pokal Teritorialne obrambe občine Brežice za 1. mesto v streljanju z vojaško puško (1985), pisno priznanje poveljnika pehotne šole Fort Benning, ZDA (1995), srebrna medalja SV (1997), medalja NATO za udeležbo v mirovni misiji na Kosovu (KFOR) (2000), medalja v službi miru SV (2001), medalja NATO za udeležbo v mirovni misiji na Balkanu (SFOR) (2003), medalja za udeležbo v službi miru (SFOR) (2003), spominska medalja udeležencev vojne za samostojno Slovenijo 1991 (ZVVS, 2001), priznanje Nacionalne garde države Kansas (SFOR) (2003), bronasta medalja 1. brigade SV (2004), srebrni znak poveljniško štabne šole SV (2006), medalja OZN za službo v UNIFIL, Libanon (2008), medalja v službi miru (UNIFIL) (2008), srebrna medalja generala Maistra (2010), medalja generala Franca Rozmana Staneta (2011), medalja OZN za službo v Siriji (UNSMIS) (2012), zlata medalja BRZOL (2013), medalja NATO za udeležbo in delo v NATO MLO Beograd (2014).

Prijatelji (Marjan Roštohar, Josip Bostič, Vasko Maraš in Tomaž Teropšič) med igro taroka. Brežice, 1978. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Bostič, član potapljaškega kluba Vidra, pri čiščenju minskoeksplozivnih sredstev v reki Krki. Kostanjevica na Krki, 2003. (Osebni arhiv J. Bostič)

Josip Bostič poleg letala
Cesna 150, S5-DDM.
Cerklje ob Krki, 2014.
(Osebni arhiv J. Bostič)

Major Bostič (v sredini) prejema priznanje za Vojašnico Cerklje
od Občine Šentjernej. Šentjernej, 2008. (Osebni arhiv J. Bostič)

Josip Bostič (desno) na potovanju z motorjem po Pamirju.
Kazakhstan, 2019. (Osebni arhiv J. Bostič)

Več o njem v: Josip Bostič, v lovu za otroškimi sanjami. V uniformi maskirnih barv. Življenjepisi visokih častnikov Slovenske vojske iz Posavja. Brežice, 2013, str. 115–124, fotografije; Josip Bostič, Nastanek in razvoj 10. bataljona za mednarodno sodelovanje. V: Vojnozgodovinski zbornik šte. 3/199, str. 92–107; Josip Bostič, Zgodovina skozi oči prvega poveljnika bataljona. 10. udarni. V: Bilten 10. bataljona. Posebna izdaja revije Slovenska vojska, 27. 5. 2006, str. 4 in 5, fotografije; Tomaž Teropšič. Iz zgodovine Teritorialne obrambe Brežic. Strelsko tekmovanje leta 1985. Splet ZVVS, januar 2022, fotografiji.

Vasilije Maraš

(* 30. junij 1960, Brežice)

Vasko se je rodil v Brežicah, kjer je končal osnovno šolo in splošno gimnazijo. Z vojaško kariero je začel kot mladinec prostovoljec Teritorialne obrambe Socialistične republike Slovenije leta 1978.

Polkovnik Vasilije Maraš v službeni uniformi Slovenske vojske, 2006. (Osebni arhiv V. Maraš)

Leta 1980/81 je služil vojaški rok v Šoli za rezervne oficirje (PŠRO JLA) v Ljubljani in nato stažiral v Vipavi. V začetku leta 1982 je bil razporejen v rezervni sestav Teritorialne obrambe v Pokrajinski štab Teritorialne obrambe Posavja Socialistične republike Slovenije na dolžnost poveljnika zaščitnega voda štaba. Na Fakulteti za sociologijo, politologijo in novinarstvo v Ljubljani je diplomiral maja 1987 in si pridobil naziv univerzitetni diplomirani obramboslovec. Med letoma 1984 in 1986 je bil na Srednji tekstilni šoli v Sevnici učitelj predmeta Obramba in zaščita.

Pehotna šola za rezervne oficirje v Ljubljani-Šentvidu. Pitomca Maraš in Kokelj, 1980. (Osebni arhiv V. Maraš)

V Pokrajinskem štabu TO Posavja SRS, s sedežem v Brežicah, se je zaposlil 1. marca 1986, in sicer na delovnem mestu pomočnika za organizacijsko-mobilizacijske in kadrovske zadeve. Decembru leta 1989 je bil štab razglašen za najboljši pokrajinski štab Teritorialne obrambe v Sloveniji. Ob reorganizaciji TO Slovenije leta 1990 se je zaposlil na PŠTO Dolenjske na delovnem mestu pomočnika za brigado TO. S tridesetim letom je postal poveljnik 25. brigade TO Republike Slovenije in se z njenim 1. bataljonom udeležil boja na Medvedjeku leta 1991.

Na tečaju poletne alpinistike je bilo pred plezanjem v steni potrebno opraviti usposabljanje na šolski plezalni steni v Vojašnici Bohinjska Bela. Študent Vasilije Maraš v poletni planinski uniformi JLA pri plezanju v steno, junij 1983. (Osebni arhiv V. Maraš)

Stotnik Vasilije Maraš, prvi poveljnik 210. učnega centra Cerklje ob Krki Teritorialne obrambe Republike Slovenije leta 1993. (Osebni arhiv V. Maraš)

Med letoma 1992 in 1993 je bil prvi poveljnik 210. učnega centra Cerklje ob Krki TO RS. Leta 1994 je postal načelnik šole za častnike vojnih enot v vojašnici Polje, leta 1996 pa je bil prerezporejen v Generalštab Slovenske vojske na dolžnost načelnika odseka za pehoto, ki jo je opravljal do leta 2001.

Med letoma 2009 in 2012 je poveljeval Centru za bojno usposabljanje Slovenske vojske v Postojni in bil hkrati poveljnik Vojašnice barona Andreja Čehovina Postojna. Decembra 2014 je prevzel poveljevanje Teritorialnem polku 72. brigade in Vojašnici Franca Uršiča v Novem mestu.

Polkovnik Vasilije Maraš sprejema bojno zastavo Teritorialnega polka 72. brigade Slovenske vojske v Vojašnici Franca Uršiča v Novem mestu, 4. oktober 2015. (Osebni arhiv V. Maraš)

V činu polkovnika Slovenske vojske se je upokojil 1. januarja 2021. Od leta 2019 je predsednik Območne organizacije slovenskih častnikov Novo mesto, Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Šentjernej, Škocjan, Šmarješke Toplice, Straža in Žužemberk. Je ustanovni član Združenja slovenskih mirovnikov in ga od leta 2020 tudi vodi. Od tretjega razreda osnovne šole naprej je bil aktiven pri tabornikih v taborniškem odredu Matije Gubca iz Brežic. V odredu je bil najprej medvedek, nato vodnik voda in do konca leta 1990 načelnik odreda.

Maraš je bil urednik izdaje Postrojitelvena pravila Slovenske vojske (MORS, CVŠ 2004) ter zbornika 20 let v službi miru. 20 let sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah. Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije. Ljubljana 2017.

Prejel je zlato medaljo generala Maistra z meči, srebrno in bronasto medaljo generala Maistra, zlato in srebrno medaljo Slovenske vojske, medaljo in bronasto medaljo načelnika GŠSV, spominski znak Obranili domovino, spominski znak mobilizacijsko taktične vaje Premik 91, spominski bojni

Polkovnik Slovenske vojske Vasilije Maraš sprejema medaljo KFOR v Prištini leta 2012. (Osebni arhiv V. Maraš)

znak Medvedjek, medalji v službi miru, spominski znak ob 5. obletnici Slovenske vojske, XXX (trideset, op. av.) let službe, bronasti znak in bronasto plaketo Centra vojaških šol, zlati in srebrni znak Centra za doktrino in razvoj, srebrno in bronasto medaljo Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, zlati znak Šole za častnike vojnih enot, zlati in bronasti znak Poveljniško štabne šole, zlato medaljo Teritorialnega polka 72. brigade, srebrno medaljo 72. brigade, spominsko medaljo Slovenske vojske 1991–2001. Za področje sodelovanja s civilnim okoljem je prejel priznanje občinskega sveta občine Žužemberk in Županovo priznanje občine Straža.

Ekipa Osnovne šole bratov Ribarjev Brežice na občinskem tekmovanju v prvi pomoči v Brežicah leta 1974. Tekmovalec na desni je Vasko Maraš. (Osebni arhiv V. Maraš)

Srečanje Pokrajinskega štaba Teritorialne obrambe Posavja Socialistične republike Slovenije in Pokrajinskega odbora za Posavje. Čatež ob Savi, 1989. Prvi z leve je Vasilije Maraš. (Osebni arhiv V. Maraš)

Družina Maraš iz Novega Mesta, Vasko, Sebastjan in Fanika. Novo mesto, 2007. (Osebni arhiv V. Maraš)

Lokostrelsko urjenje Vaska Maraša. Taborjenje s taborniškim odredom Matije Gubca iz Brežic na Velikih Blokah, 1982. (Osebni arhiv V. Maraš)

Več o njem v: Vasilije Maraš, Od mladince prostovoljca do polkovnika. V: Tomaž Teropšič, V uniformi maskirnih barv. Življenjepisi visokih častnikov Slovenske vojske iz Posavja. Zbornik vojaških življenjepisov. Brežice, 2013, str. 125–133, fotografije; Vasilije Maraš, 210. učni center Cerklje ob Krki 1992–1993. V: Tomaž Teropšič, V uniformi maskirnih barv. Življenjepisi visokih častnikov Slovenske vojske iz Posavja. Zbornik vojaških življenjepisov. Brežice, 2013, str. 201–215, risba; Neviodunum, glasilo 210. učnega centra Cerklje ob Krki, leto 1, številka 1, generacija 3; Zbornik 20 let v službi miru. 20 let sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah. Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije. Ljubljana, 2017.

Robert Fink

(* 14. september 1964, Brežice)

Robert Fink, za prijatelje Robi, je teritorialec, častnik, vojni veteran in športnik. Osnovno šolo je končal v Brežicah, prav tako Ekonomsko in trgovsko šolo. Oktobra 1983 so ga napotili na služenje vojaškega roka v pehotno šolo za rezervne oficirje Jugoslovanske ljudske armade v Bilečo (vojna pošta 3215/15), ki jo je uspešno končal. Po prihodu iz »armije« se je zaposlil v Agrariji v Brežicah kot vodja trgovskega oddelka, kjer je ostal vse do vojne.

Robert Fink, portret iz leta 2015. (Osebni arhiv R. Fink)

Kot rezervni častnik je bil razporejen v Teritorialno obrambo Občine Brežice. Novembra 1990 je postal namestnik poveljnika novoustanovljene Intervencijske enote TO Brežice, ki je 27. junija 1991 prejela ukaz o zaustavitvi sovražne kolone JLA, ki je prodirala po cesti Zaprešić-Rigonce-Dobova. Časa za učinkovito organizacijo napada iz zasede ni bilo, zato je bil boj teritorialcev z oklepniki sprejet iz premika, takoj po prihodu v vas Rigonce.

Pitomac 77. klase PŠRO JLA Robert Fink (levo) na »vojno stručni nastavi« 15. oktobra 1984 na Zlatištu pri Bileči. (Osebni arhiv R. Fink)

V kratkem spopadu je bil smrtno zadet teritorialec Jernej Molan. Rezervni poročnik Robert Fink mu je priskočil v pomoč, a bil sam pri tem težko ranjen in takoj prepeljan v brežiško bolnišnico. Tam so mu na telesu razrezali uniformo in ga hitro in uspešno pozdravili. Po okrevanju je postal poveljnik 174. protidiverzantskega voda in zatem namestnik poveljnika 265. protidiverzantske čete. Po osamosvojitveni vojni se je zaposlil v TO RS in nato v Slovenski vojski, najprej kot inštruktor v 210. učnem centru in kasneje kot poveljnik izvidniškega voda 2. bataljona 22. brigade SV v Cerkljah ob Krki. Bil je obveščevalni in varnostni referent v 14. inženirskem bataljonu, kasneje obveščevalni častnik v obveščevalno izvidniškem bataljonu. Imel je veliko usposabljanj s specialno enoto slovenske policije.

Bojevniki Intervencijskega voda Teritorialne obrambe Brežice Robert Fink, Rudolf Kos in Janez Krajnc odhajajo na bojno nalogo v Rigonce. Osnovna šola Brežice, 27. junij 1991. Video: Jože Grajzl. (Osebni arhiv T. Teropšič)

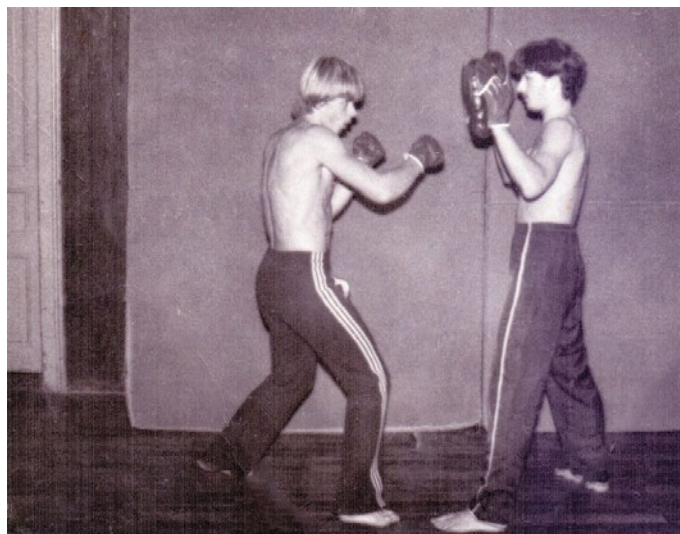
Leta 2000 je bil na usposabljanju iz specialnih delovanj v ameriškem San Diegu (Camp Pendleton) pri specialnih silah korpusa marincev ZDA. Leta 2007 se je invalidsko upokojil.

Kot srednješolec se je ukvarjal z gimnastiko in borilno veščino Ju-Jitso. Dejavno se je ukvarjal z roketom v Rokometnem klubu Brežice, nato v RK Krško in igral v jugoslovanski medrepubliški rokometni ligi. Po osamosvojitvi je prestopil v RK Dobova in z njim igral v 1. slovenski rokometni ligi. Zaradi obveznosti v Slovenski vojski je opustil rokometno kariero.

Poročnik Robert Fink (levo) pri usposabljanju v borilnih veščinah v vojašnici Slovenske vojske, Cerklje ob Krki, 1998. (Osebni arhiv R. Fink)

Teritoriallec Robert Fink je prejemnik medalje za ranjence, nosilec bojnega znaka Rigonce, spominskega znaka Obranili domovino 1991 in splošnega spominskega znaka EPN TO 90 – 91. Je eden izmed štirih teritorialcev iz Brežic, ki so sredi leta 1992 iz rok predsednika države prejeli visoko državno odlikovanje. Častni znak svobode Republike Slovenije je prejel za izjemne zasluge pri obrambi svobode in uveljavljanju suverenosti Republike Slovenije.

Trening boksa v sokolski telovadnici v Brežicah leta 1979/80. Robi Fink (levo) in Sandi Rovani. (Osebni arhiv R. Fink)

Robi Fink (desno) na mladinski delovni akciji Brkini leta 1987. (Osebni arhiv R. Fink)

Razrezana uniforma in oprema poročnika TO Roberta Finka po boju v Rigoncah.
Foto: Tomaž Teropšič, avgust 1991. (Osebni arhiv T. Teropšič)

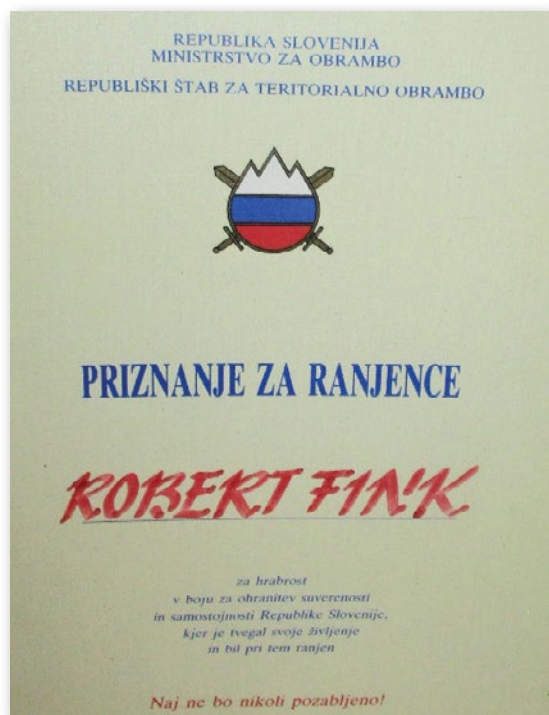

Foto: Tomaž Teropšič,
10. marec 2021.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Robi Fink na okrevanju doma po operaciji v Bolnišnici Brežice. Brežice, julij 1991. (Osebni arhiv R. Fink)

Odlikovanje častni znak svobode Republike Slovenije Roberta Finka. Foto: Tomaž Teropšič, 10. marec 2021. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Več o njem: Robert Fink. Prvi žrtvi vojne. V: Posavje v letih 1989–1991. Spominski zbornik. Brežice, 2001, str. 133–135; Rudi Kos. Spogledovanje z zgodovino ali brežiška četa drugič!. V: Zmagovito Posavje. Spominski zbornik. Brežice, 2011, str. 135–138. Tomaž Teropšič. »Bil sem zraven.« 25. območni štab Teritorialne obrambe in vojne enote Teritorialne obrambe v vojni leta 1991. Brežice, 2011, 91 str.; Mitja Teropšič. Brežiški teritorialci. Novo mesto, november 2019, 208 str.; Mitja Teropšič. Posavski teritorialci v osamosvojitveni vojni 1991. Ljubljana, maj 2021, 352 str.

Iz avtorjevega albuma

V poglavju »iz avtorjevega albuma« so objavljeni dodatni foto portreti brežiških teritorialcev in fotografije predmetov (orožje, uniforme in dokumenti) iz vojnega leta 1991. Omenjeno gradivo je le majhen del izjemno obsežne zbirke, ki jo z načrtnim, sistematičnim terenskim delom ustvarjam že več kot trideset let.

Vojni foto portreti brežiških teritorialcev

Vinko Čančer in »škorpijon.« Sromlje, večnamenski dom, 28. junij 1991.
Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Janez Ivšič in »osa.« Artiče, junij 1991. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Silvo Jeršič s pištolo in masko. Sromlje, julij 1991.
Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Bojan Jurkas z »unionom.« Rucman vrh pri Sromljah, julij 1991.
Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Franc Kene, na pasu pa »škorpion.« Krakovski gozd, 1. julij 1991.
(Osebni arhiv F. Kene)

Dušan Skočaj ima v levi roki »škorpiona.« Globoko, začetek julija 1991.
Foto: Milena Skočaj. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Željko Srečković z bajonetom in Armbrustom. Sromlje, julij 1991.
Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Dušan Škoflek ima pa Patrola. Rucman vrh pri Sromljah, julij 1991.
Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Mitja Teropšič ima v roki slušalko, na pasu pa »škorpijona.« Sromlje, julij 1991.
Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Tomaž Teropšič s pištolo M 57. Rucman vrh pri Sromljah, julij 1991.
Foto: Črtomir Čargo. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Fotografije predmetov iz vojnega leta 1991

Prestreljen bojni pas teritorialca Robija Finka v boju v Rigoncah.
Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Igralne karte so ostale v bojnem nahrbtniku padlega teritorialca Jerneja Molana. Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Hlače in majica Branka Zoriča ob ognjenem udaru po letališču Cerklje.
Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

S kraljevim minometom so teritorialci streljali po komunističnem letališču.
Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Izstreljen Armbrust iz boja v Krakovskem gozdu s podpisi bojnikov.
Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

V boju zaplenjena oficirska torbica majorja JLA Prodanovića.
Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

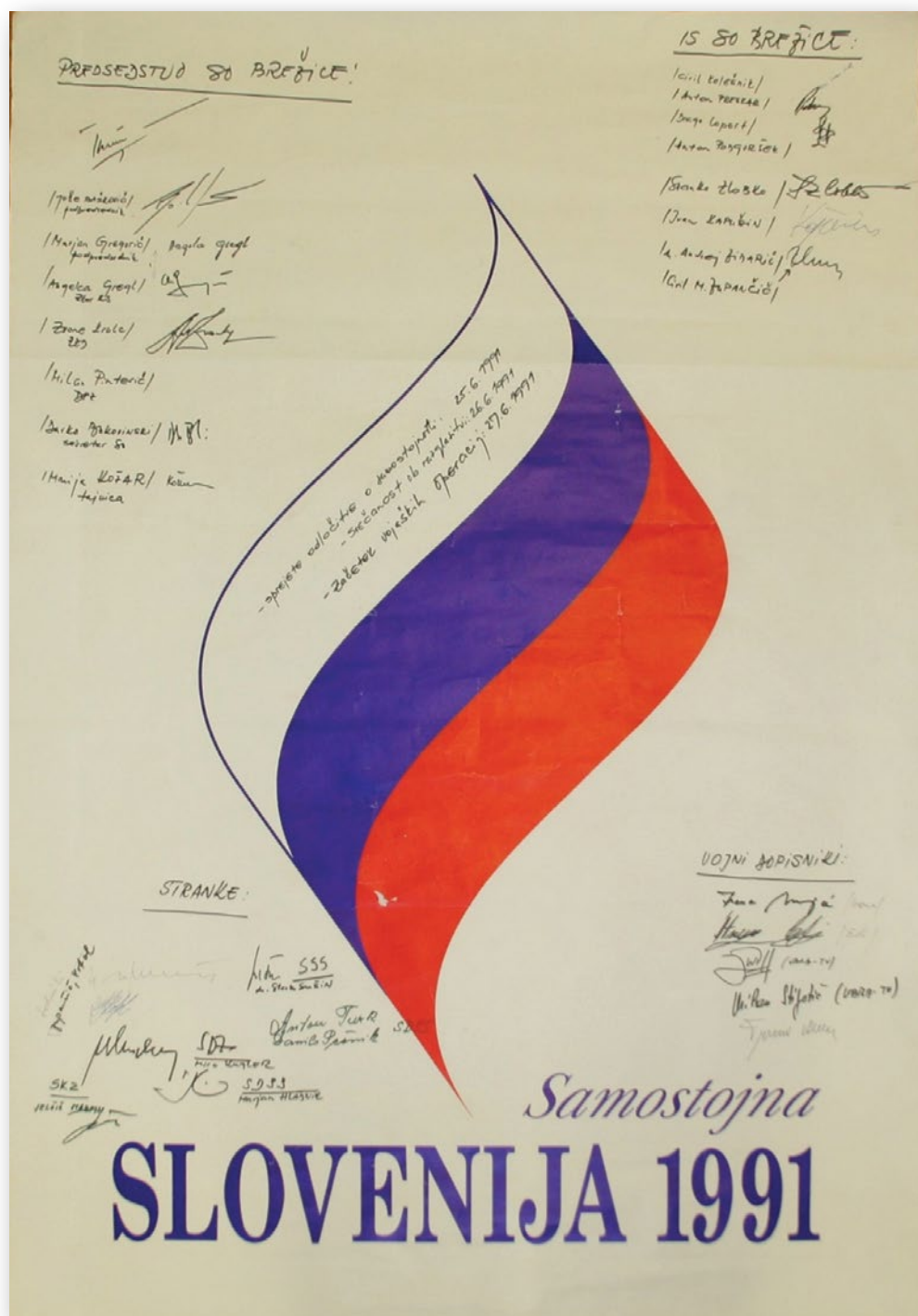

Ostanek tulca tankovske granate JLA iz boja pri Prilipah.

Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Po boju pri Prilipah je bila iz bojnega oklepnega vozila JLA odvzeta avtomatska puška s torbico. Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Osamosvojitveni plakat iz Brežic s podpisi akterjev.
Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

SKUPŠČINA OBČINE
BREŽICE

vabi vse občane na svečanosti ob razglasitvi

SAMOSTOJNOSTI DRŽAVE SLOVENIJE

Svečanosti bodo ob 21.00 uri na dan razglasitve z naslednjim programom:

pred cerkvijo svetega Roka bomo zasadili lipo slovenske državnosti,
slovesen trenutek bodo oznanili cerkveni zvonovi, v počastitev bodo zagoreli kresovi,
slovesnosti se bodo nadaljevale pred spomenikom v Ulici 21. maja z

dvigom nove slovenske zastave
slavnostnim govorom
kulturnim programom

Sodelovali bodo:

Pihalni orkester Kapele,
Folklorna skupina Prosветnega društva Oton Župančič Artiče,
Mešani pevski zbor Bratov Milavcev iz Brežic,
ljudski godci

V četrtek, 27. junija, pa ste vljudno vabljeni v Posavski muzej, kjer bo:

ob 19.00 uri otvoritev razstave Slovenski ekspresionisti iz dolenjskih zbirk
ob 20.30 uri svečana akademija in koncert Slovenskega okteta.

Plakat s povabilom na svečanosti ob razglasitvi samostojnosti države Slovenije v Brežicah leta 1991. Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Vetrovka maskirne
uniforme iz vojnega leta
1991 poveljnika posavskih
teritorialcev rezervnega
majorja TO RS Ernesta
Breznikarja. Foto: Tomaž
Teropšič. (Osebni arhiv
T. Teropšič)

Srajca maskirne uniforme
iz vojnega leta 1991
rezervnega stotnika TO RS
Vinka Čančerja.
Foto: Tomaž Teropšič.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Srajca maskirne
uniforme Teritorialne
obrambe občine
Brežice, ki jo je med
vojno nosil Igor
Prah, poveljnik 174.
protidiverzantskega
voda Teritorialne
obrambe Brežice.
Foto: Tomaž Teropšič.
(Osebni arhiv
T. Teropšič)

Črna majica uniforme
iz vojnega leta 1991
namestnika posavskih
teritorialcev rezervnega
stotnika 1. stopnje TO RS
Mitje Teropšiča.
Foto: Tomaž Teropšič.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

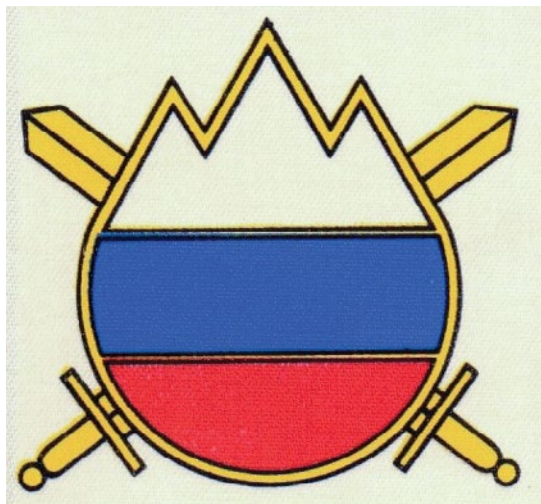

Bojni pas maskirne uniforme iz vojnega leta 1991 rezervnega stotnika TO RS Vinka Čančerja. Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

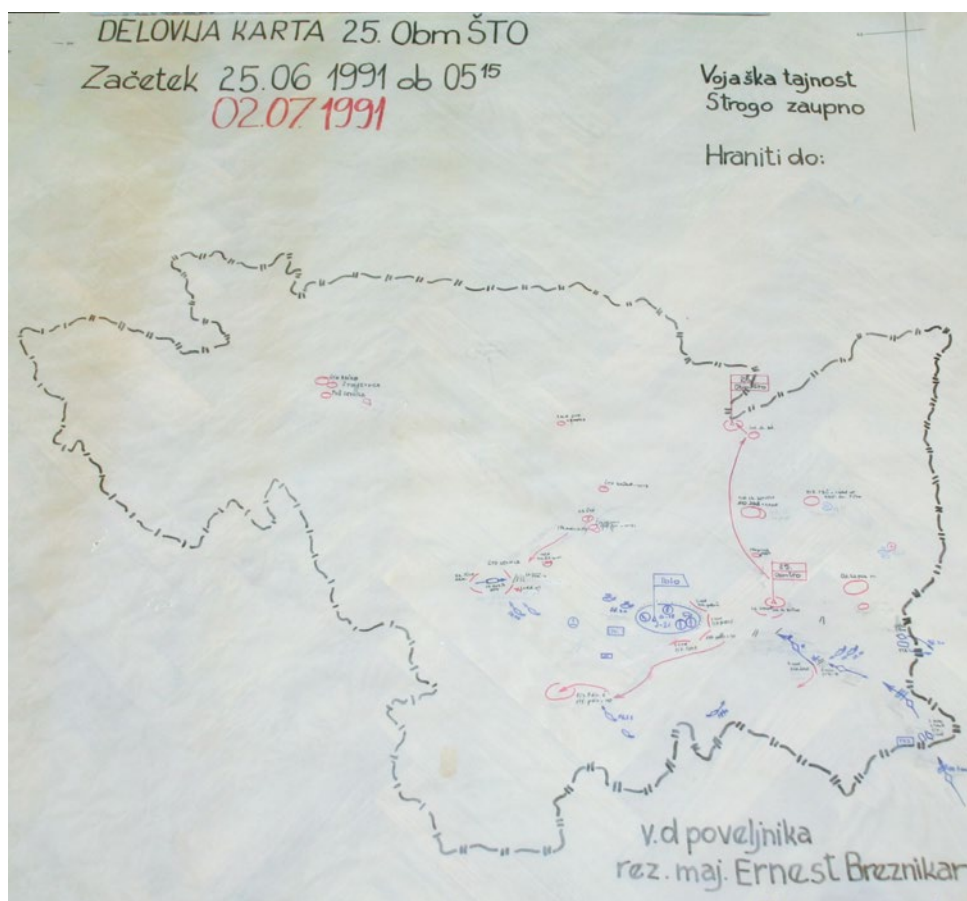

Pas za hlače maskirne uniforme iz vojnega leta 1991 teritorialca mag. Tomaža Teropšiča. Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Nalepka TO RS iz vojnega leta 1991 za SMB uniforme teritorialcev.

Foto: Tomaž Teropšič.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Delovna karta 25. ObmŠTO iz začetka vojne leta 1991.

Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Menažka teritorialca
mag. Tomaža Teropšiča iz
vojnega leta 1991.
Foto: Tomaž Teropšič.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Jugoslovansko avtomatsko pištolo AP M84 oz. »škorpijona« je med vojno nosil
teritorialec Ljubo Motore. Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Posavska
osamosvojitvena
literatura

O osamosvojitveni vojni Slovenije leta 1991 v Posavju je na voljo več monografij in zbornikov: Mitja Teropšič. Posavski teritorialci v osamosvojitveni vojni 1991. 25. območni štab TO in vojaški vidiki osamosvajanja Slovenije v Posavju. Ljubljana, maj 2021; Miha Molan. Policija Posavja v osamosvojitvenih procesih. Krško, 2016; Tomaž Teropšič. »Bil sem zraven.« 25. Območni štab Teritorialne obrambe in vojne enote Teritorialne obrambe v vojni leta 1991. Brežice, 2011; Matjaž Ravbar. Operacija BOV. Študija primera oboroženega spopada na terenu smer Poganci-Medvedjek-Krakovski gozd. Ljubljana, 2022. Radovan Tačić. Stakleni tenkovi. Moč i nemoč četvrte oklopne brigade. Vršac, 1994; Mitja Teropšič. Brežiški teritorialci. Novo mesto, november 2019; Rudi Smodič, Boj v Krakovskem gozdu. Krško, september 2019; Bojan B. Dimitrijević. Jugoslovensko ratno vazduhoplovstvo 1942–1992. Institut za savremenu istoriju Beograd. Beograd, 2006 in druga dopolnjena izdaja iz leta 2009; Bojan Dimitrijević. Modernizacija i intervencija. Jugoslovenske oklopne jedinice 1945–2006. Institut za savremenu istoriju Beograd. Beograd, 2010; Zbornik Slovenska osamosvojitve 1991, pričevanja in analize. Državni zbor Republike Slovenije. Ljubljana, 2002; Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič. Posavje v letih 1989–1991. Spominski zbornik. Brežice, 2001; Tomaž Teropšič, Mitja Teropšič. Zmagovito Posavje. Spominski zbornik. Brežice, 2011; Tomaž Teropšič. V uniformi maskirnih barv. Življenjepis visokih častnikov Slovenske vojske iz Posavja. Zbornik vojaških življenjepisov. Brežice, 2013; Zbornik »Vloga TO Dolenjske v procesu osamosvajanja Slovenije na vojaškem področju.« Zbornik prispevkov s posveta Pokrajinskega odbora ZVVS Dolenjske »Vloga TO Dolenjske v procesu osamosvajanja Slovenije na vojaškem področju.« PO ZVVS Dolenjske in Defensor d.o.o., Ljubljana, 2014.

Recenzije

Portreti brežiških teritorialcev

Avtor monografije je teritorialec in vojni veteran Tomaž Teropšič, ki ga poznam še iz vojnih časov kot pogumnega poveljnika zaščitne enote 25. ObmŠTO. Po njej pa se je, s svojim delom na področju novejšje zgodovine Slovenije, uveljavil kot vojni in vojaški zgodovinar z zavidljivim številom objavljenih del.

Leta 1991 smo teritorialci in miličniki sprejeli vojno, ki nam je bila vsiljena. In kot je dr. Tomaž Teropšič že večkrat zapisal: »Leta naporov, usposabljanj, vojaških urjenj ter zagotavljanja materialnih pogojev za delovanje in dvigovanje bojne pripravljenosti enot in štabov Teritorialne obrambe Slovenije so leta 1991 končno obrodila bogate sadove. Investicija v Teritorialno obrambo – oboroženo silo slovenskega naroda se je ob koncu prejšnjega stoletja in tisočletja pokazala kot ena najboljših in učinkovitih investicij slovenskega naroda v vsej njegovi zgodovini. Teritorialna obramba je ob minimalnih izgubah uspešno vojaško obranila Slovenijo in postala ena najuspešnejših organizacij v zgodovini Slovencev. Svoje poslanstvo je v celoti izpolnila.«

Za to so v veliki meri zaslužni hrabri teritorialci in njihovi podčastniki ter častniki. Ob tem se vedno rad spominjam odlične ekipe sodelavcev, s katerimi smo uspešno vojaško zavarovali plebiscitarno odločitev Slovencev o samostojnosti in neodvisnosti ter zmagali v vojni proti JLA. In ravno o njih govori najnovejša Tomaževa knjiga. Skorajda vsi so bili moji najtesnejši vojni sodelavci, ki so tudi v civilnem življenju uspeli in ustvarili lepe kariere.

Avtor elektronske knjige, dr. Tomaž Teropšič, vztrajno širi resnico o teritorialcih in njihovem poslanstvu, zato se mu zahvaljujem, mu izrekam čestitke za opravljeno delo in mu želim še naprej veliko uspehov pri njegovem raziskovalnem delu.

*Ernest Breznikar,
vojni poveljnik posavskih teritorialcev*

Brežiški teritorialci – slovenski domoljubi

V procesu osamosvajanja Slovenije se je izkazala vrsta pripadnikov teritorialne obrambe, ki so z dolgoletnimi usposabljanji in zavedanjem svojega poslanstva uresničili oziroma izbojevali samostojnost Republike Slovenije. V knjigi so prikazani življenjepisi posameznikov, a ti so le nekateri od tisočih, ki so z delovanjem v teritorialni obrambi izkazali svoje domoljubje in požrtvovalnost. Spomin in slava gre tudi vsem tem neznanim junakom, ki pa ne morejo biti vsi popisani, zato je predstavitev posameznikov v knjigi posvečena njim, saj brez svojih soborcev, vojakov, podčastnikov in častnikov ne bi bilo njihovih uspehov. Prek njih se spomnimo na vse tiste, ki so se bojevali za našo samostojnost. Na nas pa je dolžnost, da to prenesemo na naslednje generacije, ki morajo spoznati, da nič, kar imajo, ni samoumevno. Zato so se in smo se bojevali, in če bodo hoteli ohraniti to, kar imajo, se bodo, na žalost, prej ali slej morali bojevati tudi oni. Naj jim bodo tu navedeni posamezniki navdih, da mora, ko je treba, vsak dati prednost domovini in boju za varno prihodnost naslednjih generacij.

Monografija dr. Tomaža Teropšiča je pomemben prikaz vloge posameznikov v družbi. Kot zgodovinar je ogromno prispeval k objektivnemu prikazu dogajanj v procesu osamosvajanja. Z njegovimi zapisi, knjigami in zbirateljskimi ukrepi je, kot direktor muzeja in kustos, opravil ogromno delo pri ohranjanju in predstavitvi osamosvojitvenih dogodkov. To je opravil strokovno. Na tem področju je dr. Teropšič izdal vsebinsko najbogatejši opus, ki bo osnova za preučevanje generacijam zgodovinarjev, ki se bodo ukvarjali s tem obdobjem slovenske vojaške in vojne preteklosti. Zatorej hvala in samo tako naprej!

Vasko Maraš,
član predsedstva Zveze slovenskih častnikov,
regijski koordinator za Dolenjsko, Belo krajino in Posavje,
predsednik OZSČ Novo mesto

Brežiški teritorialci v luči zgodovine: portreti

V slovenskem zgodovinopisju bi težko našli primernejšega strokovnjaka, ki bi imel večjo intelektualno širino o »nedavni zgodovini« slovenske osamosvojitvene vojne v letu 1991 in njenih vodilnih akterjih (posameznikih in širših organizacijah), kakor je cenjeni kolega zgodovinar dr. Tomaž Teropšič. Še posebej, če se pogovarjamo o prostoru Posavja in Brežic, od koder izvira avtor. Nekaj je profesionalno akademsko zgodovinopisje in vse, kar sodi k temu, drugo (dodatno) je posameznikova osebna strast in volja ter dolgotrajna privrženost sistematičnemu zbirateljstvu, ki ga v neprešteti pretežitih delovnih ur motivira in vodi pri raziskovalni vnemi. Nekateri imajo eno, nekateri drugo. Redki uživajo privilegij zasedanja obeh bregov. Avtor pričujoče knjige ima ta dragoceni privilegij. Kar je še posebej hvalevredno, je njegov način podajanja vsebine. Zgodovino pojasnjuje »od spodaj navzgor«, od lokalnega (brežiško-posavskega) dogajanja na ravni slovenske krajevné zgodovine proti regijskemu, državnemu, globalnemu spektru.

Brežiški teritorialci v luči zgodovine: portreti predstavlja večplastno delo biografskega značaja z osnovnimi življenjepisnimi prikazi desetih brežiških teritorialcev in teritorialk v kontekstu delovanja v osrednji in ključni organizaciji slovenske osamosvojitvene vojne, tj. Teritorialni obrambi Slovenije v letu 1991 – oboroženi obrambni sili slovenskega naroda, ki jo avtor argumentirano oklicuje za eno najboljših, najuspešnejših in najučinkovitejših organizacij slovenskega naroda v zgodovini Slovencev. Z enim izmed desetih življenjepisnih prikazov bralcem predstavlja tudi svojo vlogo v funkciji rezervnega poročnika in poveljnika zaščitnega voda 25. območnega štaba Teritorialne obrambe Republike Slovenije, zato ima delo v manjši meri celo avtobiografske primesi.

Ob skrbno izbranem naboru referenčne literature metodološko ogrodje med drugim tvorijo avtorjevo terensko raziskovalno delo, primarni dokumenti in doslej še marsikatero neobjavljeno slikovno gradivo iz številnih zasebnih zbirk oziroma osebnih arhivov, tudi avtorjevega obsežnega fotoalbuma barvnih slik

takratnega slovenskega vojaškega in političnega osebja, orožja, uniform in dokumentov, ki ga avtor oblikuje, dopolnjuje in zbira že več kot trideset let. Če kaj, potem je že to samo po sebi dovolj povedno dejstvo o njegovi pripadnosti, strasti in želji po ohranjanju in prenašanju zgodovinskih dejstev in resnice. Vsaka biografska zgodba je ob koncu predstavljena z dodatnimi predloženimi enotami referenčne literature, kar je dodana vrednost, zlasti koristna za bralce, ki se želijo s prebrano biografijo še bolje seznaniti in se vanjo poglobiti.

Izdajo nastalega dela podpiram in jo v kontekstu doprinosa ocenjujem za pozitivno zgodovinsko publikacijo ter pomemben korak k ohranjanju narodovega spomina, razpiranju tega pomembnega zgodovinskega obdobja (mlajše generacije lahko o zadnjem v nasprotju z akterji, ki so to periodo dejansko doživeli in izživel na terenu, zgolj prebirajo) ter preprečevanju bleđenja zgodovinskega znanja o organizaciji, ki ji je uspelo z minimalnimi izgubami vojaško ubraniti Slovenijo.

*Asist. Daniel Siter,
raziskovalec in doktorand na Univerzi Alma Mater Europaea – ISH in
v Mednarodnem raziskovalnem centru druge svetovne vojne Maribor*

Imensko kazalo

A

Adamič, Emil 40

B

Ban, Neža 37

Bogovič, Franc 40

Bostič, Josip 73–79

Bostič, Ladislav 73

Breznikar, Ernest 39, 110, 118

Butara, Franc 44

Butara, Zlata 44

Č

Čančer, Anton 23

Čančer, Vinko 94, 110, 112

Čargo, Črtomir 23, 39, 58, 59, 94, 96, 97, 99, 100–102

D

Dimitrijević, Bojan 116

E

Erpič, Jožica 44

F

Ferk, Branko 23

Fink, Robert 51, 56, 87–92, 103

G

Grajzl, Jože 51, 89

Gregorčič, Leon 68

Gutman, Albin 32

H

Hajtnik, Samo 67

Hočevar, Ivan 62

I

Ivšič, Janez 95

J

Jeršič, Mihael 20

Jeršič, Silvester 20–27, 96

Jurkas, Bojan 97

K

Kacin, Jelko 33

Kalčič, Marija 72

Kene, Franc 37–43, 98

Kene, Ivan 37

Kene, Jernej 43

Kene, Marija 43

Kos, Rudolf 56, 89, 92

Košir, Jože 58

Krajnc, Janez 89

Kranjc, Martin 54

Krulc, Stane 54

Kučan, Milan 34, 63, 66

Kušar, Janko 62

L

Lapuh, Jožica 44–46, 49

Luzar, Martin 49

M

Maraš, Fanika 85
Maraš, Sebastjan 85
Maraš, Vasilije 77, 80–86, 119
Mestnik, Marija 37
Molan, Jasmina 52, 54
Molan, Jernej 50–56, 88, 103
Molan, Jerneja 52
Molan, Jožefa 50
Molan, Miha 116
Molan, Olgica 50, 52, 54, 55
Motore, Ljubo 114
Murn, Lidija 72

O

Ojsteršek, Mihael 7, 9
Ostrovršnik, Božena 62

P

Pančur, Andrej 7, 9
Prah, Igor 111

R

Ravbar, Matjaž 116
Regovič, Ignac 12, 16, 62
Roštihar, Marjan 77
Rovan, Sandi 90
Rožman, Danica 66
Rožman, Jana 72

S

Savnik, Zlata 20
Sečen, Ernest 49
Siter, Daniel 121
Skočaj, Dušan 98

Skočaj, Milena 98
Smodič, Rudi 25, 116
Srečkovič, Željko 99
Stajić, Jožica 44–49
Swinger, Gys 34

Š

Škoflek, Dušan 100
Šorn, Mojca 7, 9
Štemberger, Jožica 73

T

Tačič, Radovan 116
Teropšič, Mitja 12, 16, 27, 36, 43, 56–64, 92, 101, 111, 116
Teropšič, Tomaž 25–27, 30, 31, 36, 39, 42, 43, 49, 51–54, 56, 58–60, 63–72, 74, 77, 79, 86, 89, 91, 92, 94–114, 116, 118–120, 124
Tomše, Marjan 54
Topić, Rumica 62
Türk, Danilo 70

Z

Zlobko, Stanislav 28–36, 62
Zorič, Branko 104

Ž

Žnidarič, Marjan 72

DELOVNA KARTA 25. ObmŠTO

Začetek 25.06 1991 ob 05¹⁵
04.07.1991 -

Vojaška tajnost
Strogo zaupno

Hraniti do:

07.07.1991

Delovna karta 25. ObmŠTO na dan 7. julija 1991.
Foto: Tomaž Teropšič. (Osebni arhiv T. Teropšič)

